

ЗВІТ

про огляд витрат державного бюджету

у сфері культури в частині фінансової підтримки національних театрів

головного розпорядника коштів державного бюджету Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – МКІП).

Ціль проведення огляду витрат державного бюджету: підвищення ефективності та результативності використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансову підтримку національних театрів.

I. Опис поточної ситуації у сфері

Відповідно до підпункту "а" пункту 10 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України, до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, належать видатки на культуру і мистецтво, у тому числі на державні культурно-освітні програми (зокрема, на державну підтримку національних театрів), згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

До переліку закладів культури і мистецтва, які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 16 листопада 2001 року № 1557, з державного бюджету отримують фінансову підтримку 7 національних театрів, що належать до сфери управління МКІП, а саме: ДП «Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка», Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, Одеський національний академічний театр опери та балету, ДП «Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка», ДП «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка», ДП «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки», ДП «Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької».

Національні театри, що належать до сфери управління МКІП, отримують фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України за бюджетною програмою за КПКВК 1801110 (до 01.01.2020) / 3801110 (з 01.01.2020) «Фінансова підтримка національних театрів».

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми визначено МКІП, одержувачами бюджетних коштів – національні театри, що належать до сфери управління МКІП.

Основною ціллю державної політики, на досягнення якої спрямована реалізація бюджетної програми за КПКВК 3801110 (1801110) «Фінансова підтримка національних театрів», є вибір та можливість людей споживати доступні культурні послуги.

Метою бюджетної програми є забезпечення естетичних потреб населення.

Основним завданням бюджетної програми з урахуванням стратегічних та програмних документів є збереження мережі національних театрів.

Механізм використання бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за програмою «Фінансова підтримка національних театрів», визначено Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики за деякими програмами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2011 року № 247 (далі – Порядок № 247).

Бюджетні кошти за вказаною бюджетною програмою спрямовуються на: забезпечення діяльності та зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів незалежно від організаційно-правової форми, створення умов для безперешкодного доступу до них осіб з інвалідністю з ураженням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення, зокрема всередині приміщень;

сценічне відтворення драматичних і музичних творів вітчизняних та іноземних авторів, створення і показ вистав.

При цьому не допускається спрямування бюджетних коштів на придбання автотранспорту.

У разі отримання чистого прибутку за результатами звітного кварталу, півріччя, дев'яти місяців коригування обсягу фінансової підтримки не здійснюється.

При плануванні обсягів фінансової підтримки з державного бюджету на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, у плановому році національним театрам такий обсяг зменшується на суму отриманого чистого прибутку за результатами звітного року, що не стимулює національні театри до отримання більшого обсягу власних доходів та в результаті чистого прибутку.

Розрахунок обсягу фінансової підтримки здійснюється з урахуванням лише фактичного обсягу валового доходу та чистого прибутку, одержаного за підсумками року.

Водночас відповідно до статті 1 статті 26 Закону України «Про культуру» у разі одержання коштів від надання платних послуг, добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством, бюджетні асигнування державних і комунальних закладів культури не зменшуються.

Тобто положення Порядку № 247 в частині зменшення обсягу фінансової підтримки у разі отримання за результатами звітного року чистого прибутку на суму такого чистого прибутку потребує приведення у відповідність до частини першої 1 статті 26 Закону України «Про культуру».

Такі зміни сприятимуть вжиттю заходів національними театрами щодо одержання додаткового обсягу коштів від надання платних послуг, добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством.

Таблиця 1. Основні показники надання бюджетних коштів національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, у 2017-2019 роках

Рік	Затверджений обсяг бюджетних коштів за КПКВК 3801110 (1801110), тис.грн.	Фактично використаний обсяг бюджетних коштів за КПКВК 3801110 (1801110), тис.грн.	Обсяг отриманих власних доходів, тис.грн.	Валовий дохід (без капвиплат), тис.грн.	Відсоток ФП у обсязі валового доходу, %	
					план	факт
2017	907 047	906 886	199 618,4	1 101 665,4	86,3	81,9
2018	1 055 351	1 055 228,4	262 423,5	1 305 474,5	85,4	79,9
2019	1 174 679,1	1 174 623,4	309 912,6	1 484 536	83,1	79,1

Порядком № 247 встановлено максимальний відсоток обсягу фінансової підтримки на покриття витрат, не забезпечених власними доходами, що становить 87 % фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року. Запроваджена практика надання театрам фінансової підтримки у зазначеному розмірі є неефективною, оскільки не залежить від результативних показників діяльності театрів.

Наразі 97-99 % коштів фінансової підтримки, що надаються національним театрам на здійснення поточних видатків, спрямовуються на оплату праці з нарахуваннями, залишок коштів фінансової підтримки спрямовується на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, інші поточні витрати.

Таблиця 2. Результативні показники провадження діяльності національними театрами, що належать до сфери управління МКІП, у 2017-2019 роках

Рік	Обсяг отриманих власних доходів, тис.грн.	у т.ч. від продажу квитків на стаціонарі, тис.грн.	Середня ціна 1 квитка (з ПДВ), грн.	Кількість проведених вистав, од.	Кількість проведених нових вистав, од.	Кількість глядачів, які відвідали вистави, тис.осіб	Середня завантаженість глядацької зали, %	Середньорічне число штатних одиниць, од.
2017	199 618,4	154 843,6	106,3	2 684	41	1 457,1	64,2	4 593,5
2018	262 423,5	198 745,7	128	2 881	37	1 552,3	64,6	4 593,5
2019	309 912,6	234 909,7	170	2 997	40	1 592,4	65,1	4 593,5

Загальний обсяг видатків за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» у 2017 р. склав 906 886,0 тис.грн., в саме:

889 029,0 тис.грн. (98%) на оплату праці з нарахуваннями;

9 512,5 тис.грн. (1%) на оплату комунальних послуг та енергоносіїв;

8 344,5 тис.грн. (1%) – інші витрати, в тому числі на зміцнення матеріально-технічної бази – 4 839,0 тис.грн. для проведення першочергових та протиаварійних ремонтних робіт фасадів Національного академічного театру опери та балету ім. Т.Г.Шевченка до відзначення 150-річчя з часу заснування Національного академічного театру опери і балету України ім. Т.Г. Шевченка.

В 2017 році національними театрами отримано власних доходів у сумі 199 618,4 тис.грн., з яких від продажу квитків на стаціонарі складає 154 843,6 тис.грн. (77,6 % від загального обсягу власних доходів театрів).

Кількість фактично проведених вистав національними театрами збільшилась на 207 од. (8,4%) від планових показників та становить 2 684 од. Проведено 41 нову виставу.

Кількість глядачів зросла на 304,0 тис.осіб (26,4%) від затвердженого плану та складає 1 457,1 тис.чол. Середня завантаженість глядацьких залів склала 64,2% при плані 55%.

Обсяг фінансової підтримки національних театрів складав 81,9% фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року. За рахунок власних надходжень театрів вдалось покрити 18,1% видатків, не забезпечених загальним фондом.

Загальний обсяг видатків за КПКВК 3801110 (1801110) у 2018 році склав 1 055 228,4 тис.грн., з них:

на фінансову підтримку для забезпечення статутної діяльності національних театрів спрямовано 1 043 051,0 тис.грн. (зокрема 1 031 933,4 тис.грн (97,8%) на оплату праці з нарахуваннями, 10 651,3 тис.грн. (1%) на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, 12 643,7 тис.грн (1,2%) – інші витрати);

Харківському національному академічному театру опери та балету ім. М.В. Лисенка в частині погашення кредиторської заборгованості за спожиті послуги теплопостачання, яка виникла за період 2011-2015 років направлено 12 177,4 тис.грн.

Рівень погашення Театром боргу за теплопостачання за вищезазначений період становить 100%.

Обсяг фінансової підтримки національних театрів складав 79,9% фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року.

За рахунок власних надходжень театрів вдалось покрити 20,1% видатків, не забезпечених загальним фондом. Загальний обсяг власних доходів театрів склав 262 423,5 тис.грн., з яких від продажу квитків на стаціонарі складає 198 745,7 тис.грн. (75,7 % від загального обсягу власних доходів театрів).

В 2018 році національними театрами було проведено 2 881 вистави, які відвідало понад 1 552,3 тис. глядачів. Здійснено 37 нових вистав.

З 2881 од. проведених вистав 163 вистави проведено на гастролях та на фестивалях (у тому числі за кордоном 133 вистави), що складає близько 5,7% від загальної кількості проведених вистав.

При цьому кількість глядачів, що відвідали вистави на гастролях та на фестивалях, складає 163,6 тис.осіб (у тому числі за кордоном 149,8 тис.осіб), що становить 10,5% від загальної кількості глядачів за рік.

Загалом, середня завантаженість глядацьких залів склала 64,6% при плані 56,6%.

В 2019 році на фінансову підтримку для забезпечення статутної діяльності національних театрів спрямовано 1 174 623,4 тис.грн., з яких:

1 162 873,4 тис.грн. (98,9%) на оплату праці з нарахуваннями;

11 150,0 тис.грн. (1%) на оплату комунальних послуг та енергоносіїв;
600,0 тис.грн. (0,1%) – інші витрати.

В 2019 році національними театрами одержано власних доходів у сумі 309 912,6 тис.грн., в тому числі від продажу квитків на стаціонарі - 234 909,7 тис.грн.

Темп приросту доходів порівняно з минулим роком становить 18,1 %. Загалом, обсяг власних доходів від продажу квитків на стаціонарі складає 75,8 % від загального обсягу доходів театрів.

Обсяг фінансової підтримки національних театрів складав 79,1 % фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року. За рахунок власних надходжень театрів вдалось покрити 20,9 % видатків, не забезпечених загальним фондом.

В 2019 році національними театрами було проведено 2 997,0 вистав, які відвідало 1 592,4 тис. глядачів. З 2997 од. проведених вистав 264 вистави проведено на гастрольях та на фестивалях (у тому числі з них за кордоном 208 вистав), що складає близько 8,8% від загальної кількості проведених вистав.

При цьому кількість глядачів, що відвідали вистави на гастрольях та на фестивалях (у тому числі за кордоном 185,8 тис.осіб), складає 212,2 тис.осіб, що становить 13,3% від загальної кількості глядачів за рік. Також було проведено 40 нових вистав. Середня завантаженість глядацьких залів склала 65,1% при плані 58,9%.

Зростання реалізації театральних квитків через інтернет мережі, створення нових театральних сайтів, успішне поповнення новими виставами репертуарних афіш, у яких представлені вистави майже всіх жанрових спрямувань, проведення додаткових аншлагових вистав у період вихідних та святкових днів, а також в денний час, збільшення кількості новорічних вистав, підвищення цін на деякі аншлагові та прем'єрні вечірні вистави з нового театального сезону, оновлення репертуарної афіші прем'єрними виставами на гастрольях у 2017-2019 роках вплинуло на збільшення обсягу доходів, зростання кількості глядачів та середньої завантаженості глядацької зали.

Додатково до коштів фінансової підтримки з державного бюджету на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, можуть надаватися бюджетні асигнування на зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів, обсяг яких не обмежено граничним відсотком (87%).

За бюджетною програмою за КПКВК 1801110 (3801110) «Фінансова підтримка національних театрів» видатки розвитку були передбачені МКІП лише у 2017 році. Видатки розвитку (капітальні видатки) також передбачаються театрам за бюджетною програмою за КПКВК 1801170 (3801170) «Загальнодержавні заходи у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин», зокрема на зміцнення матеріально-технічної бази, придбання творів драматичного мистецтва для поповнення репертуарів драматичних театрів, придбання творів музичного мистецтва для поповнення репертуарів музичних театрів, створення нових вистав.

Таблиця 3. Інформація щодо капітальних видатків національних театрів за рахунок бюджетних коштів у 2017-2019 роках, тис.грн.

Рік	Загальний обсяг бюджетних коштів тис. грн.	за КПКВК 1801110	у т.ч. капітальні видатки	за КПКВК 1801170	у т.ч. капітальні видатки	Частка капітальних видатків у загальному обсязі бюджетних коштів, %
2017	924 351,3	906 886,0	4 839,0	17 465,3	17 365,4	2,4%
2018	1 177 744,9	1 055 228,4	0,0	122 516,5	117 602,5	10,0%
2019	1 303 947,2	1 174 623,4	0,0	129 323,8	126 324,0	9,7%

За вказаною бюджетною програмою театрам також передбачаються поточні видатки на проведення гастрольних заходів тощо.

Відповідно до Закону України «Про театри і театральну справу» одними з джерел фінансування театрів є надходження від надання платних послуг.

Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 року № 1271 (далі – Перелік). Згідно з Переліком національні театри мають право надавати понад 15 видів платних послуг, з яких фактично надають до 12 видів платних послуг.

Обсяг власних доходів від надання платних публічних послуг у 2017-2019 роках має тенденцію до зростання. Так у 2017 році частка власних доходів у структурі загального обсягу доходів (у т.ч. бюджетні кошти за КПКВК 3801110 (1801110) та за КПКВК 3801170 (1801170)) складає 17,8 %, у 2018 році частка власних доходів у структурі загального обсягу доходів складає 18,2 %, у 2019 році - 19,2%.

Основною публічною платною послугою, що надається театрами, є проведення театральних вистав на стаціонарі. Обсяг доходів від проведення театральних вистав у структурі власних доходів складає 74,3% у 2017 році, 72,2% у 2018 році та 71,7% у 2019 році, у тому числі на стаціонарі обсяг доходів складає від 69% до 73,6%.

За результатами проведеного аналізу форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2017-2019 роки у розрізі кожного театру та за роками чистий фінансовий результат дорівнює нулю, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) перевищує чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), в результаті чого виник валовий збиток.

Отже, національні театри в цілому є неприбутковими, основна діяльність театрів з реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) є збитковою та фактично відшкодовується за рахунок бюджетних коштів, зокрема на оплату праці персоналу, оплату комунальних послуг та енергоносіїв тощо.

Показник	2017 рік			2018 рік			2019 рік		
	Всього	власні кошти	бюджетні кошти	Всього	власні кошти	бюджетні кошти	Всього	власні кошти	бюджетні кошти
Всього обсяг доходу (без ПДВ)	1 123 969,7	199 618,4	924 351,3	1 440 168,3	262 423,5	1 177 744,9	1 613 859,8	309 912,6	1 303 947,2
Бюджетні кошти (за КПКВК 3801110, КПКВК 3801170)	924 351,3		924 351,3	1 177 744,9		1 177 744,9	1 303 947,2		1 303 947,2
Разом власні доходи	199 618,4	199 618,4		262 423,5	262 423,5		309 912,6	309 912,6	
Дохід від проведення театральних вистав (реалізація квитків)	148 383,3	148 383,3		189 580,7	189 580,7		222 324,7	222 324,7	
на стаціонарі	146 936,2	146 936,2		184 315,3	184 315,3		214 540,5	214 540,5	
на гастролях	1 447,1	1 447,1		5 265,4	5 265,4		7 784,2	7 784,2	
Проведення фестивалів, бенефісів, естрадних шоу, інших заходів (у т.ч. за кордоном)	2 287,9	2 287,9		3 105,2	3 105,2		3 824,5	3 824,5	
Розміщення рекламної продукції та рекламних конструкцій під час їх проведення	465,8	465,8		670,0	670,0		754,0	754,0	
Надання послуг з організації та/або проведення театралізованих свят, фестивалів, конкурсів, концертів, фестивалів, виставок, вистав та інших культурно-мистецьких заходів (проектів)	22 190,3	22 190,3		30 388,3	30 388,3		42 094,4	42 094,4	

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	Всього	власні кошти	Всього	власні кошти	Всього	власні кошти
Виготовлення та продаж у неспеціалізованих магазинах (кіосках, лотках) довідкових та інформаційних продуктів, сувенірних виробів тощо	868,6	868,6	886,3	886,3	948,9	948,9
Проведення фото-, відео- і кінзоїмок у приміщеннях та на території закладів культури	381,8	381,8	472,2	472,2	549,8	549,8
Обслуговування екскурсійних груп і відвідувачів тощо	2 476,7	2 476,7	3 800,3	3 800,3	4 904,8	4 904,8
Надання послуг з оренди майна	4 448,3	4 448,3	4 971,2	4 971,2	4 205,1	4 205,1
Прокат музичних інструментів, сценічних костюмів, взуття, театрального реквізиту	223,5	223,5	335,0	335,0	8,0	8,0
Інші доходи від послуг, у т.ч.:	17 892,2	17 892,2	28 214,3	28 214,3	30 298,4	30 298,4
<i>благодійні (спонсорські) кошти</i>	3 783,3	3 783,3	5 233,3	5 233,3	4 105,3	4 105,3
<i>Всього витрати</i>	<i>1 090 099,6</i>	<i>185 784,7</i>	<i>1 358 686,1</i>	<i>243 247,3</i>	<i>1 493 745,7</i>	<i>291 066,3</i>
						<i>1 202 679,4</i>

Частка витрат, пов'язаних з наданням платних (публічних) послуг, в обсязі отриманого валового доходу у 2017 році складала 97,0%, з яких 80,5% за рахунок бюджетних коштів; у 2018 році складала 94,3%, з яких 77,5% за рахунок бюджетних коштів; у 2019 році – 92,6%, з яких 74,5% за рахунок бюджетних коштів.

Обсяг отриманої благодійної (спонсорської, меценатської) допомоги національними театрами становить не більше 1-2 % від загального обсягу власних доходів. Створені законодавчі умови розвитку меценатської діяльності в Україні мають достатньо низький стимулюючий ефект як для залучення коштів меценатів, так і для їх використання театрами. Зокрема, для успішного розвитку меценатської діяльності необхідно сформувати сприятливу для цього правову базу, у тому числі ефективний фіскальний механізм, усунути перешкоди, що заважають розвитку меценатської діяльності.

Найбільше споживачами купуються квитки вартістю до 100 грн., що залежить від низького рівня доходів домогосподарств, рівня платоспроможного попиту на товари та послуги культурного призначення, соціально-економічного стану країни, рівня духовного розвитку громадян, впливу національної ідеї на потреби та інтереси громадян, слабкої маркетингової стратегії просування, продажу та промоції культурного продукту театрів тощо.

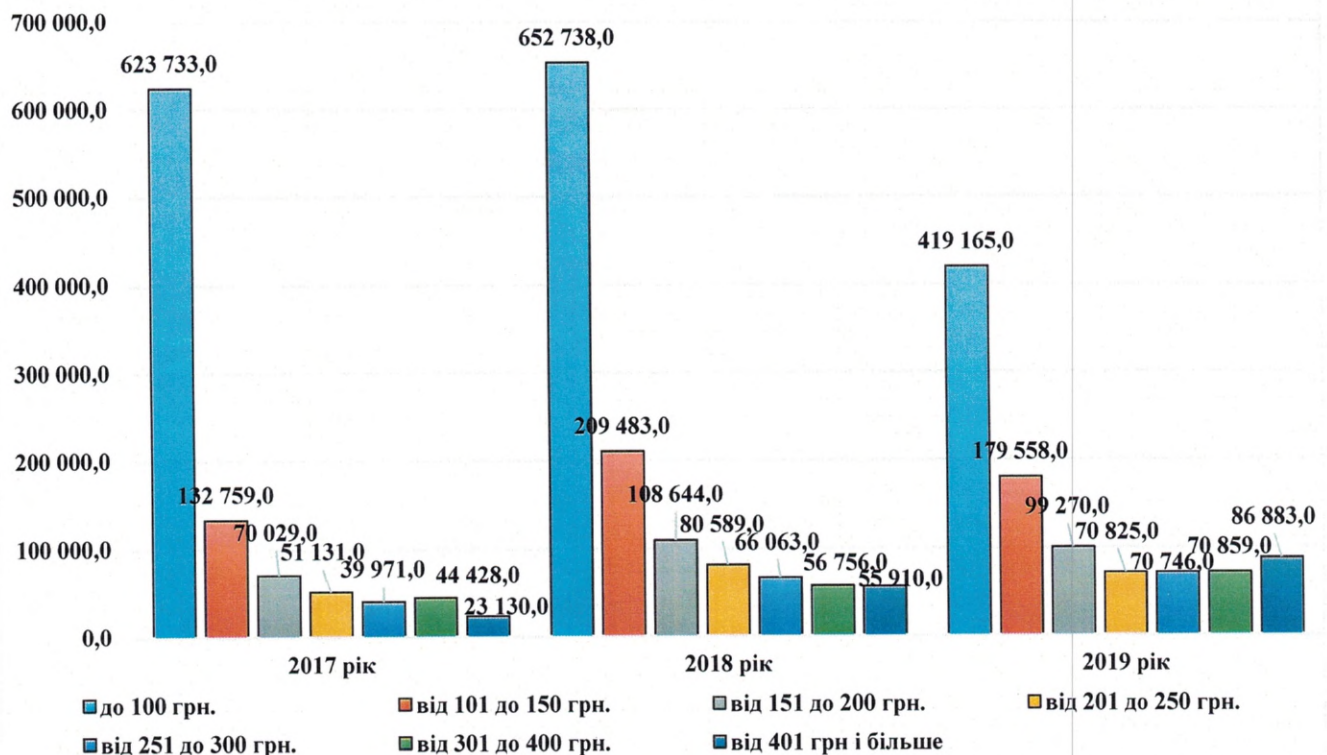

Рис. 1. Співвідношення кількості проданих квитків на стаціонарі та їх вартості у 2017-2019 роках, од.*

*У зв'язку з тим, що облік продажу кількості квитків за видами вистав ведеться у ручному режимі та не в повному обсязі, інформація на рисунку 1 є неповною, проте дозволяє провести вибірковий аналіз для оцінки забезпечення потреб та інтересів споживачів.

У 2017 році на стаціонарі найбільше продано квитків на балет – 36,4 % від загальної суми проданих квитків. На оперу продано 29,1% квитків від загальної

суми проданих квитків, на дитячі вистави – 11,8%, на драми – 8,8%, на концерти (заходи) – 7,4%, на комедії – 6,5%. Із загального обсягу проданих квитків на прем'єрні вистави продано 5,9% квитків.

У 2018 році на стаціонарі найбільше продано квитків на балет – 34,3 % від загальної суми проданих квитків. На оперу продано 34,2% квитків від загальної суми проданих квитків, на дитячі вистави – 10,4%, на драми – 5,2%, на комедії – 9,0%, на концерти (заходи) – 6,9%. Із загального обсягу проданих квитків на прем'єрні вистави продано 7,3 % квитків.

У 2019 році на стаціонарі найбільше продано квитків на балет – 34,6 % від загальної суми проданих квитків. На оперу продано 33,4% квитків від загальної суми проданих квитків, на дитячі вистави – 11,3%, на драми – 4,9%, на комедії – 10,1%, на концерти (заходи) – 5,7%. Із загального обсягу проданих квитків на прем'єрні вистави продано 7,3 % квитків.

Кількість придбаних квитків на оперу та балет є більшою, ніж на інші види вистав (заходів), що пов'язано в першу чергу з тим, що вказані види вистав (заходів) здійснюються в театрах опери та балету, у яких більша місткість глядацьких залів. Інші види вистав здійснюються в основному в драматичних театрах.

Таблиця 5. Співвідношення кількості залів та місць у залах драматичних театрів та театрів опери та балету

Театр	Кількість залів, од.	Кількість місць у залах, од.
драматичні театри		
ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка"	2	Основна - 801
		Камерна - 200
ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької"	2	Основна - 785
		Камерна - 60
ДП "Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки"	3	Основна - 734
		Камерна - 136
		Камерна додаткова - 65
<i>всього</i>	7	2 781
театри опери та балету		
Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької	2	Основна - 989
		Камерна - 150
ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка"	1	Основна - 1304
Одеський національний академічний театр опери та балету	1	Основна - 1507
Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В.Лисенка	1	Основна - 1507
<i>всього</i>	5	5 457
Разом	12	8 238

У драматичних театрах найбільше споживачі купують квитки на вистави за жанрами комедії, драми та дитячі вистави.

Статтею 26 Закону України «Про культуру» визначено, що порядок надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній

формі власності, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури.

Проте, всупереч вказаній нормі порядок визначення вартості та надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності, затверджено спільним наказом Міністерства культури України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 01 грудня 2015 р. № 1004/1113/1556, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2015 р. № 1590/28035 (далі - Наказ № 1004/1113/1556).

Крім того, Наказом № 1004/1113/1556 затверджено порядок визначення вартості платних послуг, що надаються закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності, що суперечить статті 26 Закону України «Про культуру», оскільки затвердження вказаного порядку не передбачено законодавством.

З огляду на вказане, з метою приведення у відповідність положень нормативно-правових актів вважаємо за доцільне розробити проект наказу МКІП «Про затвердження порядку надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності» та визнати таким, що втратив чинність, Наказ № 1004/1113/1556.

За результатами гендерного аналізу бюджетної програми встановлено, що програма є гендерно нейтральною та не враховує потреби дівчат та хлопців, жінок та чоловіків та/або їх груп, а також за ознакою віку.

Так, гендерно нейтральними є:

мета і завдання бюджетної програми – єдиним завданням є «збереження мережі національних театрів», що не відображає усіх напрямів роботи, які здійснюють театри, і може сприйматись лише як збереження будівель театрів;

результативні показники – не відображають усіх функцій та видів публічних послуг, які забезпечуються у межах діяльності національних театрів.

Тенденції щодо відвідувачів театрів за ознакою статі можна відстежити лише на основі даних Львівського національного академічного театру опери і балету імені Соломії Крушельницької та Одеського національного академічного театру опери і балету за 2018-2019 роки, у яких репрезентативність відвідувачів розподілилась таким чином:

у Львівському національному академічному театрі опери і балету імені Соломії Крушельницької – 60 % жінок та 40 % чоловіків;

в Одеському національному академічному театрі опери і балету – близько 77 % жінок та 23 % чоловіків.

Загальна фактична чисельність працівників національних театрів склала:

у 2018 році – 4279 осіб, з них 2094 жінок (49 %), 2185 чоловіків (51 %);

у 2019 році – 4277 особи, з них 2089 жінок (49%), чоловіки 2188 осіб (51 %).

У 2018-2019 рр. не відбулось значних змін у структурі працівників за ознакою статі за всіма категоріями посад. У структурі співробітників національних театрів виявлено диспропорції серед категорії «керівні працівники», де переважають чоловіки (гендерний розрив 29%), і в категорії «технічні службовці/робітники», де переважають жінки (гендерний розрив 20%).

Таблиця 6. Структура працівників національних театрів у розрізі статі і віку у 2018-2019 роках, осіб*

Індикатор	з них за віком (років):									
	до 30 років		31-40 років		41-50 років		51-60 років		більше 60 років	
	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	Чол.	Жін.
2018 рік										
Чисельність працівників всього, з них:	277,0	294,0	498,0	431,0	480,0	457,0	501,0	439,0	429,0	473,0
керівні працівники	8,0	7,0	45,0	25,0	53,0	40,0	60,0	50,0	61,0	40,0
художній персонал	13,0	19,0	34,0	26,0	43,0	49,0	55,0	44,0	44,0	66,0
артистичний персонал	188,0	215,0	268,0	263,0	222,0	177,0	140,0	98,0	103,0	53,0
спеціалісти	43,0	33,0	71,0	66,0	65,0	78,0	116,0	92,0	95,0	84,0
технічні службовці/робітники	25,0	20,0	80,0	51,0	97,0	113,0	130,0	155,0	126,0	230,0
2019 рік										
Чисельність працівників всього, з них:	281,0	286,0	501,0	435,0	476,0	445,0	505,0	438,0	425,0	485,0
керівні працівники	7,0	6,0	42,0	25,0	56,0	40,0	58,0	50,0	61,0	39,0
художній персонал	15,0	14,0	31,0	30,0	41,0	46,0	56,0	54,0	46,0	63,0
артистичний персонал	186,0	219,0	272,0	256,0	210,0	182,0	151,0	96,0	103,0	54,0
спеціалісти	44,0	33,0	78,0	68,0	70,0	73,0	116,0	79,0	98,0	90,0
технічні службовці/робітники	29,0	14,0	78,0	56,0	99,0	104,0	124,0	159,0	117,0	239,0

*синім кольором позначено найменш представлену вікову категорію працівників, жовтим – найбільш представлену

На рівень завантаженості глядацьких залів, кількість глядачів на виставах та в результаті рівень доходів театрів впливає ефективна маркетингова стратегія продажу, просування та промоції театрального продукту.

У разі, якщо за декілька днів (або за 1 день) до вистави залишаються не придбані квитки на вистави та існує низька імовірність їх придбання театрами не застосовується практика продажу квитків зі знижками для залучення більшої кількості споживачів. Жодний із театрів не застосовує практику продажу сертифікатів (ваучерів) на відвідування заходів зі строком використання до 1 року.

Національні театри забезпечені стаціонарними майданчиками, приміщеннями та будівлями для провадження діяльності та надання публічних послуг населенню. Водночас не у всіх театрах обладнані приміщення та місця у глядацьких залах для людей з особливими потребами, а також забезпечена доступність до будівель (приміщень, глядацьких залів) для людей з особливими потребами відповідно до будівельних норм та державних стандартів.

Лише у деяких театрах дотримуються встановлених вимог щодо безперешкодного доступу до приміщень театру осіб з інвалідністю, зокрема проведено капітальний ремонт окремих приміщень, санвузлів, встановлено пандуси, в партері передбачено зйомні м'які крісла, що дозволяє розташувати

там людину в інвалідному візку та супроводжуючу особу. Також лише у двох театрах адаптовано вистави для людей з порушеннями слуху та/або зору.

Забезпечення доступності до будівель театрів (приміщень), адаптування вистав для осіб з інвалідністю, а також утримання у належному стані інфраструктури театрів потребує залучення додаткових коштів, у тому числі на зміцнення матеріально-технічної бази. Потреба національних театрів у капітальних видатках у 2021 році складає 494 157,9 тис.грн., з яких на проведення капітальних робіт – 445 215,6 тис.грн. У Законі України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» МКІП видатки розвитку за бюджетними програмами за КПКВК 3801110 та 3801170 не передбачено.

II. Узагальнена інформація про результати оцінки ефективності реалізації державної політики та відповідних витрат державного бюджету з відповідними висновками щодо:

актуальності та узгодженості цілей і завдань державної політики, визначених стратегічними і програмними документами

Основним стратегічним документом, що визначає стратегічні та операційні цілі розвитку сфери культури та мистецтва, є Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 471.

За ціллю 15.1. «Якісні культурні послуги та консолідація українського суспільства» Програми діяльності Кабінету Міністрів України визначено такі основні завдання:

забезпечення економічної самодостатності культурної сфери, закріплення гарантованого обсягу державної підтримки культурної сфери для охорони та заохочення розмаїття форм культурного самовираження;

забезпечення доступності культурних послуг та широких можливостей для створення якісного культурного та креативного продукту в регіонах України, зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури;

створення ефективної системи просування української культури та мистецтва у світі тощо.

Очікуваним результатом реалізації вказаних завдань є відчуття громадянами своєї приналежності до України із збереженням культурного різноманіття.

За ціллю 15.3. «Мистецтво, креативні індустрії» Програми діяльності Кабінету Міністрів України визначено такі основні завдання:

підтримка конкурентоспроможних інноваційних підходів у сфері культури, креативних індустрій;

розвиток людського потенціалу, що стосується формування креативних можливостей (спроможності) українського суспільства, здатності до збереження та передачі національних традицій майбутнім поколінням.

Очікуваним результатом реалізації вказаних завдань є представлення сучасних українських і світових мистецьких творів протягом року в афішах (програмах) театрів, концертних організацій, мистецьких колективів (не менше 20 відсотків) у 2024 році.

Конкретні кроки, їх обґрунтування, строки, індикатори виконання, відповідальні виконавці та очікувані результати реалізації завдань за цілями 15.1. та 15.3. у 2020 році визначалися планом пріоритетних дій Уряду на 2020 рік, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 вересня 2020 р. № 1133-р.

Цілі і завдання державної політики, визначені стратегічними і програмними документами, у 2020 році відповідали вимогам щодо актуальності та узгодженості між собою.

відповідності витрат бюджету пріоритетам державної політики, визначеним стратегічними і програмними документами

Фінансова підтримка національних театрів надається щороку у межах граничного обсягу фінансової підтримки на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, а також на здійснення видатків розвитку, що спрямовуються на визначені Порядком № 247 напрями, зокрема на забезпечення діяльності та зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів незалежно від організаційно-правової форми, створення умов для безперешкодного доступу до них осіб з інвалідністю з ураженням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення, зокрема всередині приміщень, сценічне відтворення драматичних і музичних творів вітчизняних та іноземних авторів, створення і показ вистав.

Бюджетні кошти використовуються театрами у межах відповідних бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України на відповідний рік, з урахуванням необхідності виконання взятих на облік в органах Казначейства бюджетних зобов'язань минулих років та у разі їх відповідності паспорту бюджетної програми.

Стратегічні та програмні документи, нормативно-правові акти, що регулюють питання надання фінансової підтримки національним театрам, узгоджуються в частині необхідності удосконалення порядку використання бюджетних коштів, його концептуального оновлення, необхідності вжиття заходів щодо залучення додаткових доходів від провадження господарської діяльності, потреби у створенні системи багатоканального фінансування національних театрів, зміцнення матеріально-технічної бази театрів та модернізації наявної інфраструктури для забезпечення безперешкодного доступу до закладів для всіх громадян України, у тому числі для осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Наявні підходи до реалізації державної політики, здійснення витрат з державного бюджету за вказаною бюджетною програмою відповідають пріоритетам державної політики, що визначені стратегічними і програмними документами.

Наявний механізм реалізації державної політики в частині використання бюджетних коштів в цілому необхідно привести у відповідність до сучасних потреб соціально-економічного розвитку держави, бачення суспільством публічних послуг у відповідній сфері.

відповідності витрат бюджету встановленим вимогам, правильності та повноти їх розрахунку в бюджетних документах

При складанні паспортів бюджетних програм, звітів про виконання паспортів бюджетних програм, результатів оцінки ефективності бюджетних програм МКІП дотримується відповідного методологічного підходу до розрахунків обсягів бюджетних коштів, визначеного Міністерством фінансів України, а також вимог бюджетного законодавства при плануванні та виконанні

результативних показників бюджетної програми «Фінансова підтримка національних театрів».

Використання бюджетних коштів здійснюється згідно з вимогами, встановленими Міністерством фінансів України, та бюджетним законодавством України.

Кошти, що виділяються театрам на фінансову підтримку, використовуються згідно з вимогами Порядку № 247 у межах встановлених бюджетних призначень та граничних розмірів (до 87%).

Також варто зазначити, що за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» видатки розвитку були передбачені МКІП лише у 2017 році. Видатки розвитку (капітальні видатки) також передбачаються театрам за бюджетною програмою за КПКВК 1801170 (3801170), зокрема на зміцнення матеріально-технічної бази, придбання творів драматичного мистецтва для поповнення репертуарів драматичних театрів, придбання творів музичного мистецтва для поповнення репертуарів музичних театрів, створення нових вистав.

З метою уникнення фінансування видатків, пов'язаних із утриманням закладу, за одним напрямом та на одну ціль одночасно з різних бюджетних програм необхідно при плануванні бюджетних коштів національним театрам передбачати видатки на зміцнення матеріально-технічної бази та інші видатки за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

зв'язку між витраченими коштами та отриманим результатом

Існуючий порядок використання бюджетних коштів на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, є неефективним, оскільки обсяг фінансової підтримки на плановий рік залежить лише від фактичного обсягу валового доходу та чистого прибутку, отриманого на кінець попереднього року.

При плануванні та використанні обсягу фінансової підтримки не враховуються показники результативності діяльності театрів за відповідний рік, а саме: кількість проведених вистав (заходів), кількість проведених нових вистав (заходів) та прем'єр, кількість відвідувачів, що відвідали вистави (заходи), середня завантаженість глядацької зали, кількість проведених культурно-мистецьких заходів на гастролях, фестивалях, виїздах, у тому числі за кордоном, тощо.

Такі результативні показники формуються щокварталу МКІП згідно з поданою театрами інформацією та направляються Мінфіну з метою звітування щодо стану ефективності та результативності бюджетної програми.

Наразі 97-99 % фінансової підтримки спрямовуються національними театрами на оплату праці з нарахуваннями, залишок коштів фінансової підтримки спрямовується на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, інші поточні витрати.

Витрати на придбання творів драматичного мистецтва для поповнення репертуарів драматичних театрів, придбання творів музичного мистецтва для поповнення репертуарів музичних театрів, створення нових вистав, проведення гастрольних заходів тощо здійснюються театрами за рахунок власних доходів.

Існуючий підхід до планування та використання коштів фінансової підтримки свідчить про відсутність зв'язку між вкладеними бюджетними коштами та фактично отриманим результатом.

За результатами гендерного аналізу бюджетної програми встановлено, що програма є гендерно нейтральною та не враховує потреби дівчат та хлопців, жінок та чоловіків та/або їх груп. У зв'язку із запровадженням посиленних протиепідеміологічних заходів, установленого карантину на території України згідно з рішеннями Кабінету Міністрів України, провести відповідне спостереження щодо кількості відвідувачів за ознаками статі та віку не є можливим.

ефективності надання публічних послуг за рахунок бюджетних коштів, рівня забезпечення потреб, задоволення інтересів отримувачів/користувачів і надавачів публічних послуг

Національні театри мають право надавати понад 15 платних (публічних) послуг, з яких фактично надають до 12 платних (публічних) послуг. Основною платною (публічною) послугою, що надається театрами, є проведення театральних вистав (заходів) на стаціонарі.

Діяльність національних театрів з надання платних (публічних) послуг, що належать до основної діяльності, є неприбутковою та частково забезпечується за рахунок бюджетних коштів.

При цьому національні театри не ведуть облік щодо обсягів витрат за рахунок власних та бюджетних коштів, понесених при наданні окремо кожної публічної послуги, а тому неможливо провести аналіз рівня ефективності використання бюджетних коштів при наданні кожної публічної послуги, а також визначити рівень затребуваності кожної послуги.

Рівень забезпечення потреб, інтересів отримувачів/користувачів публічних послуг неможливо оцінити у зв'язку з тим, що результативні показники діяльності театрів, зазначені у бюджетних документах, не визначають такі показники.

Згідно з даними аналізу інформації щодо придбаних квитків у 2017-2019 роках споживачі більше надають перевагу відвідуванню вистав в оперних театрах – у жанрах балету та опери, у драматичних театрах – у жанрах комедії, драми та дитячих вистав.

У зв'язку із низьким рівнем доходів домогосподарств, платоспроможним попитом на товари та послуги культурного призначення, соціально-економічним станом країни та рівнем духовного розвитку громадян споживачі театральних послуг більше купують недорогі квитки вартістю до 100 гривень.

Результативні показники діяльності національних театрів залежать, зокрема, від реалізації ефективної маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту. Національні театри не застосовують практику продажу квитків зі знижками, сертифікатів на відвідування вистав тощо. Також жодним нормативно-правовим актом не визначається типова методика формування цін на квитки, у зв'язку з чим кожен театр розраховує ціни на квитки за різними методиками.

Забезпечення доступності до будівель театрів (приміщень), адаптування вистав для осіб з інвалідністю, а також утримання у належному стані інфраструктури театрів потребує залучення додаткових коштів на зміцнення матеріально-технічної бази.

повноти (інформативності) та якості документів, що формуються головним розпорядником бюджетних коштів і застосовуються у бюджетному процесі (бюджетні запити, паспорти бюджетних програм тощо)

Відповідно до статті 35 Бюджетного кодексу України МКІП щороку забезпечує складання бюджетних запитів для подання Міністерству фінансів України відповідно до Бюджетної декларації та вимог інструкцій з підготовки бюджетних запитів з урахуванням планів діяльності на середньостроковий період, звітів про виконання паспортів бюджетних програм, результатів оцінки ефективності бюджетних програм, висновків про результати контрольних заходів, проведених органами, уповноваженими на здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

МКІП при складанні бюджетного запиту на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди дотримується відповідного методологічного підходу до розрахунків обсягів бюджетних коштів, визначеного Міністерством фінансів України, за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

Інформація, що зазначена у бюджетних документах, що формуються МКІП як головним виконавцем бюджетної програми і застосовуються у бюджетному процесі, є повною (інформативною) та актуальною. Водночас при складанні бюджетного запиту на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди, паспортів бюджетних програм, звітів про виконання паспортів бюджетних програм, результатів оцінки ефективності бюджетних програм не враховуються критерії інклюзії та гендерні показники бюджетування.

Бюджетні документи, що формуються МКІП як головним виконавцем бюджетної програми і застосовуються у бюджетному процесі, розроблені відповідно до вимог бюджетного законодавства.

ефективності системи управління бюджетними коштами

У 2018 році Рахунковою палатою України було проведено аудит ефективності використання коштів за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів», за результатами якого сформовані такі пропозиції та рекомендації Рахункової палати:

1. посилити контроль за затвердженням театрам основних виробничих показників діяльності національних театрів на рівні, не нижчому за їх фактичне виконання у попередньому році, переглянути порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики за деякими програмами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2011 р. № 247, з метою удосконалення наявного механізму надання фінансової підтримки;

2. при розподілі обсягів фінансової підтримки на наступні роки обов'язково передбачати кошти на зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів;

3. посилити контроль за дотриманням національними театрами застосовування видів додаткових доходів, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1271 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури»;

4. забезпечити відображення в обліку і звітності національних театрів кількості глядачів, які відвідали вистави на пільгових умовах;

5. посилити контроль за дотриманням національними театрами форми контракту, затвердженої наказом Мінкультури від 02.08.2016 № 624 «Про затвердження форми контракту з професійними творчими працівниками (художнім та артистичним персоналом) державних та комунальних закладів культури», із зазначенням норм виступів і переліку вистав, в яких передбачено участь артистів;

6. пункт 5 наказу Мінкультури від 18 жовтня 2005 р. № 745 «Про в порядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки» в частині поширення його дії на працівників закладів культури усіх організаційно-правових форм господарювання незалежно від відомчого підпорядкування привести у відповідність із вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери»;

7. розробити і затвердити мінімальні норми виступів артистів залежно від участі у виставах тощо.

Висновки, рекомендації та пропозиції Рахункової палати України частково враховано при формуванні та розробленні варіантів досягнення цілі огляду витрат.

III. Варіанти досягнення цілі огляду

1. Опис варіанта 1

1.1. **Назва варіанта:** «Формула розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП»

1.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта

Варіантом пропонується змінити порядок використання бюджетних коштів, передбачених МКІП у державному бюджеті на відповідний рік, за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

Основними завданнями, на які спрямована реалізація варіанту, є:

1. удосконалити наявний механізм реалізації державної політики у сфері культури в частині надання фінансової підтримки, зокрема змінити порядок використання коштів, що передбачаються у державному бюджеті МКІП за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» в частині порядку розподілу бюджетних коштів з урахуванням результативних показників діяльності національних театрів;

2. покращити якість надання публічних послуг, отримати більший соціально-економічний результат за визначеного обсягу бюджетних коштів;

3. підвищити рівень забезпечення потреб, задоволення інтересів отримувачів/користувачів публічних послуг;

4. підвищити рівень ефективності використання бюджетних коштів.

Згідно із запропонованим варіантом при розподілі бюджетних коштів для надання фінансової підтримки на видатки споживання враховуватимуться показники результативності діяльності театрів за відповідний рік, а саме:

- кількість проведених вистав (концертів) на стаціонарі, гастролях, фестивалях, виїздах, інших культурно-мистецьких заходах;

- кількість проведених нових вистав (концертів), у т.ч. прем'єр, на стаціонарі, гастролях, фестивалях, виїздах, інших культурно-мистецьких заходах;

- кількість поведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху та/або зору, на стаціонарі, гастролях, фестивалях, виїздах, інших культурно-мистецьких заходах;

- кількість проведених вистав (концертів) на гастролях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном;

- середня завантаженість глядацької зали;

- співвідношення кількості працівників національних театрів за ознакою статі;

- обсяг власних доходів театрів від провадження основної та додаткової (господарської) діяльності та з інших джерел, не заборонених законодавством;

- обсяг коштів, залучених у формі благодійної (спонсорської) допомоги, коштів меценатів, інвесторів, грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів від фандрайзингу, краудфандингу.

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є МКІП. Одержувачами бюджетних коштів є національні театри, що належать до сфери управління МКІП.

Бюджетні кошти для надання фінансової підтримки на видатки споживання планується спрямовувати на:

- забезпечення статутної діяльності національних театрів;
- забезпечення сценічного відтворення драматичних і музичних творів вітчизняних та іноземних авторів, створення та показ вистав (концертів);
- забезпечення здійснення гастрольної діяльності, проведення та прийняття участь у фестивалях, культурно-мистецьких заходах.

До таких напрямів спрямування належать видатки на: оплату праці і нарахування на заробітну плату, оплату комунальних послуг та енергоносіїв, оплату послуг, проведення культурно-мистецьких заходів, виготовлення костюмів, декорацій, бутафорії, взуття та інших предметів, необхідних для створення вистав та номерів (програм), відрядження (оплата проїзду, добових, вартості проживання), плату за оренду приміщення для проведення заходу, транспортні послуги, поліграфічні послуги, інформаційно-рекламні послуги тощо.

Видатки на оплату праці і нарахування на заробітну плату не можуть становити більше, ніж 80 % загального обсягу фінансової підтримки на видатки споживання.

Відповідно до запропонованої Формули МКІП здійснюється розподіл на відповідний рік видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП.

Обсяг видатків загального фонду державного бюджету, що передбачається законом про Державний бюджет України на відповідний рік МКІП, за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» планується формувати як суму видатків загального фонду державного бюджету на видатки споживання, що включатимуть в себе видатки, пов'язані із наданням фіксованого обсягу фінансової підтримки ($\Phi\P_{\text{ф.с.}}$) та обсягу фінансової підтримки в залежності від показників діяльності ($\Phi\P_{\text{д.с.}}$), так і видатків розвитку.

Консолідований обсяг фінансування для надання фінансової підтримки на видатки споживання ($\Phi\P_{\text{спож.}}$) національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, розраховується як сума видатків, пов'язаних із наданням консолідованого фіксованого обсягу фінансової підтримки ($\Phi\P_{\text{ф.с.}}$), та консолідованого обсягу видатків, пов'язаних із наданням фінансової підтримки в залежності від показників діяльності ($\Phi\P_{\text{д.с.}}$):

$$\Phi\P_{\text{спож.}} = \Phi\P_{\text{ф.с.}} + \Phi\P_{\text{д.с.}}$$

Загальний обсяг коштів для надання фінансової підтримки на видатки споживання ($\Phi\P_{\text{спож.і}}$) конкретного театру розраховується за наступною формулою:

$$\Phi\P_{\text{спож.і}} = \Phi\P_{\text{ф.с.і}} + \Phi\P_{\text{д.с.і}}$$

Для визначення обсягу фіксованої фінансової підтримки конкретного театру на відповідний рік ($\Phi\P_{\text{ф.с.і}}$) необхідно:

1) у разі застосування цієї Формули вперше:

визначити 50% від фактичного обсягу валового доходу ($\text{ВД}_{\text{за попер.рік}}$), одержаного на кінець попереднього року на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами (без капітальних видатків);

розрахувати обсяг фіксованої фінансової підтримки конкретного театру на відповідний рік ($\Phi\P_{\text{ф.с.і}}$) як добуток фіксованої ставки фінансової підтримки ($K_{\text{фікс}}$), що встановлюється МКІП, та 50% від фактичного обсягу валового доходу (ВД), одержаного на кінець попереднього року на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами (без капітальних видатків), за такою формулою:

$$\Phi\P_{\text{ф.с.і}} = K_{\text{фікс}} \times (50\% \times \text{ВД}_{\text{за попер.рік}})$$

$K_{\text{фікс}}$ - буде встановлюватися щорічно МКІП як головним розпорядником бюджетних коштів, але не менше, ніж 2% ($K_{\text{фікс}} \geq 1,02$). При цьому такий коефіцієнт рекомендовано прирівняти до планового Індексу споживчих цін (ІСЦ) на плановий рік.

2) у разі застосування цієї Формули у наступні роки обсяг фіксованої фінансової підтримки конкретного театру на відповідний рік ($\Phi\P_{\text{ф.с.і}}$) розраховується за такою формулою:

$$\Phi\P_{\text{ф.с.і}} = K_{\text{фікс}} \times \Phi\P_{\text{ф.с.і каса}},$$

де $\Phi\P_{\text{ф.с.і каса}}$ - сума касових видатків обсягу фіксованої фінансової підтримки ($\Phi\P_{\text{ф.с.і каса}}$) за попередній рік конкретного театру.

Обсяг фінансової підтримки на видатки споживання залежно від показників діяльності ($\Phi\P_{\text{д.с.і}}$) конкретного театру на відповідний рік розраховується за такою формулою:

$$\Phi\P_{\text{д.с.і}} = \frac{A_i}{\sum_{i=1}^7 A_i} \times \Phi\P_{\text{д.с.}},$$

де A_i - комплексний показник діяльності конкретного театру.

Комплексний показник діяльності конкретного драматичного та/або оперного театру, розраховується такою формулою:

$$A_i = A_1 \times A_2 \times A_3 \times A_4 \times A_5,$$

де A_1 - показник проведення вистав конкретного драматичного та/або оперного театру;

A_2 - показник середньої завантаженості глядацької зали;

A_3 - показник рівня прибутковості конкретного драматичного та/або оперного театру;

A_4 - показник регіональної підтримки конкретного драматичного та/або оперного театру;

A_5 - показник гендерної рівності.

Показник регіональної підтримки конкретного драматичного та/або оперного театру (A_4) приймається рівним:

- 1 – для театрів, розташованих у м. Київ;
 1,03 – для театрів, розташованих у м. Одеса та м. Львів;
 1,05 – для театру, розташованого у м. Харків.

Показник проведення вистав конкретного драматичного та/або оперного театру (A_1) розраховується як добуток індексу проведених вистав (концертів) всього (I_B), індексу проведених нових вистав (концертів), прем'єр ($I_{н.в.}$), індексу проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху, зору ($I_{в.адапт.}$) та індексу проведених вистав (концертів) на гастролях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном ($I_{в.зах.}$):

$$A_1 = I_B \times I_{н.в.} \times I_{в.адапт.} \times I_{в.зах.}$$

де I_B - індекс проведених вистав (концертів) всього;

$I_{н.в.}$ - індекс проведених нових вистав (концертів), прем'єр;

$I_{в.адапт.}$ - індекс проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху, зору;

$I_{в.зах.}$ - індекс проведених вистав (концертів) на гастролях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном.

Індекс проведених вистав (концертів) всього (I_B), індекс проведених нових вистав (концертів), прем'єр ($I_{н.в.}$), індекс проведених вистав (концертів) на гастролях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном ($I_{в.зах.}$) визначається згідно з диференційованою шкалою індексів в залежності від фактичних результативних показників проведених вистав за попередній рік. Індекс проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху, зору ($I_{в.адапт.}$), становить 1 для театрів, у яких відсутні у репертуарі вистави (концерти) та не проводились вистави (концерти), адаптовані для осіб з порушеннями слуху, зору. Індекс проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху, зору ($I_{в.адапт.}$), становить 1,2 для театрів, у яких наявні у репертуарі вистави та були проведені 4 вистави або більше ніж 4 вистави, адаптовані для осіб з порушеннями слуху, зору за попередній рік.

Таблиця 7. Індокси, за якими визначається показник проведення вистав конкретного драматичного та/або оперного театру (A_1)

Індекс проведених вистав (концертів) всього (I_B)			
для драматичних театрів		для оперних театрів	
показник проведених вистав (концертів) всього, од.	шкала індексу (I_B)	показник проведених вистав (концертів) всього, од.	шкала індексу (I_B)
до 300	1	до 100	1
301-400	1,1	101-150	1,1
401-500	1,2	151-200	1,2
501-600	1,3	201-250	1,3
601-700	1,4	251-300	1,4
701-800	1,5	301-350	1,5
801-900	1,6	351-400	1,6
901-1000	1,7	401-450	1,7
понад 1000	1,8	понад 451	1,8
Індекс проведених нових вистав (концертів), прем'єр ($I_{н.в.}$)			
для драматичних театрів		для оперних театрів	

Індекс проведених вистав (концертів) всього (I_B)			
для драматичних театрів		для оперних театрів	
показник проведених вистав (концертів) всього, од.	шкала індексу (I_B)	показник проведених вистав (концертів) всього, од.	шкала індексу (I_B)
показник кількості проведених нових вистав (концертів), прем'єр, од.	шкала індексу ($I_{н.в.}$)	показник кількості проведених нових вистав (концертів), прем'єр, од.	шкала індексу ($I_{н.в.}$)
до 2 включно	1	1	1
3	1,1	2	1,25
4	1,2	3	1,35
5	1,3	4	1,45
6	1,4	5	1,55
7	1,5	6	1,65
8	1,6	7	1,75
9	1,7	8	1,85
10	1,8	9 і більше	2
11	1,9		
12 і більше	2		
Індекс проведених вистав (концертів) на гастрольях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном ($I_{в.зах.}$)			
показник кількості проведених вистав (концертів) на гастрольях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном, од.	шкала індексу ($I_{в.зах.}$)		
0	1		
від 0 до 20	1,01		
від 21 до 40	1,02		
від 41 до 60	1,03		
від 61 до 80	1,04		
від 81 до 100	1,05		
від 101 до 120	1,06		
від 121 до 140	1,07		
від 141 до 160	1,08		
від 161 до 180	1,09		
від 181 до 200	1,1		
201 і більше	1,11		

Показник середньої завантаженості глядацької зали (A_2) визначається як частка фактичної середньої завантаженості глядацької зали за попередній рік +1.

Показник рівня прибутковості конкретного драматичного та/або оперного театру (A_3) розраховується як сума індексу власних доходів ($I_{вл.д.}$) та частки отриманих коштів, залучених у формі благодійної (спонсорської) допомоги, коштів меценатів, інвесторів, грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів від фандрайзингу, краудфандингу ($\chi_{залуч.к.}$):

$$A_3 = I_{вл.д.} + \chi_{залуч.к.},$$

де $I_{вл.д.}$ - індекс власних доходів конкретного театру;

$\chi_{залуч.к.}$ - частка отриманих коштів, залучених у формі благодійної (спонсорської) допомоги, коштів меценатів, інвесторів, грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів від фандрайзингу, краудфандингу.

Індекс власних доходів конкретного театру ($I_{вл.д.}$) визначається згідно з диференційованою шкалою в залежності від рівня доходів театрів. Частка

отриманих коштів, залучених у формі благодійної (спонсорської) допомоги, коштів меценатів, інвесторів, грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів від фандрайзингу, краудфандингу ($\text{Ч}_{\text{залуч.к.}}$), визначається як співвідношення обсягу таких коштів до загального обсягу власних доходів театру.

Таблиця 8. Індекс власних доходів ($I_{\text{вл.д.}}$), за яким визначається показник рівня прибутковості конкретного драматичного та/або оперного театру (A_3)

Загальний обсяг власних доходів, тис.грн.	шкала індексу власних доходів ($I_{\text{вл.д.}}$)
До 10 000,0 тис. грн.	1
10 001,0 – 20 000,0 тис.грн.	1,1
20 001,0 – 30 000,0 тис.грн.	1,2
30 001,0 – 40 000,0 тис.грн.	1,3
40 001,0 – 50 000,0 тис.грн.	1,4
50 001,0 – 60 000,0 тис.грн.	1,5
60 001,0 – 70 000,0 тис.грн.	1,6
70 001,0 – 80 000,0 тис.грн.	1,7
80 001,0 – 90 000,0 тис.грн.	1,8
90 001,0 тис.грн. – і більше	1,9

Показник гендерної рівності (A_5) формується на підставі співвідношення кількості працівників національних театрів, розподілених за ознакою статі, та визначається згідно з диференційованою шкалою.

Таблиця 9. Показник гендерної рівності ($I_{\text{генд.р.}}$), за яким визначається співвідношення кількості працівників театрів за ознакою статі (A_5)

Співвідношення працівників за статтю, % (за прямою та оберненою шкалою)		шкала показника гендерної рівності ($I_{\text{генд.р.}}$)
% жінок	% чоловіків	
від 0 до 5%	від 95% до 100%	1
від 6% до 10%	від 90% до 94%	1,01
від 11% до 15%	від 85% до 89%	1,02
від 16% до 20%	від 80% до 84%	1,03
від 21% до 25%	від 75% до 79%	1,04
від 26% до 30%	від 70% до 74%	1,05
від 31% до 35%	від 65% до 69%	1,06
від 36% до 40%	від 60% до 64%	1,07
від 41% до 45%	від 55% до 59%	1,08
від 46% до 50%	від 50% до 54%	1,09
і прямо обернено		

При цьому МКІП як головний розпорядник бюджетних коштів державного бюджету щороку, враховуючи обсяг видатків, затверджений законом про Державний бюджет України на відповідний рік, та потребу у бюджетних коштах кожного театру, враховану у бюджетному запиті на плановий рік, визначає максимальний та мінімальний рівень надання фінансової підтримки на видатки споживання.

Максимальний обсяг фінансової підтримки на видатки споживання визначається за формулами:

1) у випадку, якщо визначається вперше за формулою:

$$\text{ФП}_{\text{спож.і max}} = K_{\text{max}} \times \text{ВД}_{\text{попер.рік}},$$

де $ВД_{\text{попер.рік}}$ – фактичний обсяг валового доходу, одержаного на кінець попереднього року, на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами (без капітальних видатків);

K_{max} – показник максимального рівня фінансової підтримки на видатки споживання.

2) якщо в наступні роки визначається за формулою:

$$\Phi П_{\text{спож.і max}} = K_{\text{max}} \times \Phi П_{\text{спож.і.каса}},$$

де $\Phi П_{\text{спож.і.каса}}$ – сума касових видатків обсягу фінансової підтримки на видатки споживання за попередній рік конкретного театру.

Мінімальний обсяг фінансової підтримки на видатки споживання визначається за формулами:

1) у випадку, якщо визначається вперше за формулою:

$$\Phi П_{\text{спож.і min}} = K_{\text{min}} \times ВД_{\text{попер.рік}},$$

де $ВД_{\text{попер.рік}}$ – фактичний обсяг валового доходу, одержаного на кінець попереднього року, на покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами (без капітальних видатків);

K_{min} – показник мінімального рівня фінансової підтримки на видатки споживання.

2) якщо в наступні роки визначається за формулою:

$$\Phi П_{\text{спож.і min}} = K_{\text{min}} \times \Phi П_{\text{спож.і.каса}},$$

де $\Phi П_{\text{спож.і.каса}}$ – сума касових видатків обсягу фінансової підтримки на видатки споживання за попередній рік конкретного театру.

Показники мінімального (K_{min}) та максимального обсягу (K_{max}) фінансової підтримки на видатки споживання МКІП встановлює щороку не пізніше ніж за 10 робочих днів з дати набрання законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Показники мінімального (K_{min}) та максимального обсягу (K_{max}) фінансової підтримки на видатки споживання визначаються окремо для драматичних та для оперних театрів.

1.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта на сферу

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
Отримувачі/користувачі публічних послуг	Позитивний вплив. Запропонований розподіл бюджетних коштів фактично створює конкурентні умови господарювання театрів, які отримують фінансову підтримку, що впливатиме на зростання рівня ефективності та якості надання публічних послуг, здійснення ефективної маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту, зростання доступності культурних послуг. В результаті буде створений новий якісний та затребуваний театральний продукт, що забезпечуватиме потреби та інтереси отримувачів/користувачів публічних послуг.
Надавачі публічних послуг	Позитивний вплив.

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
	Оскільки бюджетні асигнування планується надавати зважаючи на фактичні результативні показники діяльності театрів, буде отриманий більший результат за визначеного обсягу бюджетних коштів. Так визначені результативні показники діяльності театрів будуть кількісно та якісно зростати. Також бюджетні асигнування будуть надаватися не на утримання творчих колективів та мережі театрів, а на розвиток театрів, створення нових вистав (концертів), їх публічний показ, провадження гастрольної діяльності тощо, що відповідатиме пріоритетам державної політики, визначеним стратегічними і програмними документами, а також стратегіями розвитку кожного театру. Обмеження спрямування видатків на оплату праці і нарахування на заробітну плату в обсязі не більше, ніж 80 % загального обсягу фінансової підтримки на видатки споживання, з одного боку може призвести до звільнення частини працівників театрів, з іншого боку може сприяти оптимізації штатів театрів, здійснення більш ефективної кадрової політики.
Гендерна рівність	Позитивний вплив. Формула розподілу бюджетних коштів враховує показники гендерної рівності. При формуванні бюджетних запитів, паспортів бюджетних програм, а також розподілі та використанні бюджетних коштів враховуються гендерні показники. Зокрема, обсяг фінансової підтримки на видатки споживання в залежності від результатів діяльності театрів розраховується з урахуванням фактичної кількості глядачів, що відвідали вистави (концерти), а також співвідношення працівників театрів за ознакою статі.
Інфраструктура надання послуг	Позитивний вплив. В результаті впровадження формули розподілу бюджетних коштів буде модернізовано інфраструктуру надання послуг, зокрема будуть створені умови для безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до культурних послуг, а саме: облаштовані місця в глядацьких залах, приміщення, будівлі та прилегла територія театрів для осіб з обмеженими фізичними можливостями. В результаті зростатиме відсоток людей з особливими потребами, які задоволені умовами доступу до театральних будівель, вистави, що проводяться у театрах, будуть адаптовані для осіб з інвалідністю, кількість проведених таких вистав зросте не менше, ніж на 1-2 вистави у кожному театрі.
Екологія	Нейтральний вплив. Формула розподілу бюджетних коштів на видатки споживання не матиме впливу на екологію.

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
Держава (МКІП як головний розпорядник бюджетних коштів)	Позитивний вплив. Запропоновані зміни порядку використання бюджетних коштів впливатимуть на зростання ефективності системи управління бюджетними коштами, ефективності та результативності використання бюджетних коштів, створення зв'язку між витраченими бюджетними асигнуваннями та фактично отриманим результатом. Водночас методологія варіанту потребує проведення додаткової оцінки та аналізу можливості її застосування та впровадження.

1.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта

Фінансово-економічні розрахунки проводились на підставі показників 2019 року та планових показників станом на 01.01.2020 року, що пов'язано із встановленням карантину та запровадженням посилених протиепідемічних заходів на території України.

Так запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, можливе не раніше, ніж з 2024 року, що пов'язано із необхідністю відновлення рівня діяльності театрів, покриття збитків, пов'язаних із обмеженням діяльності, відновлення рівня відвідування глядачів театрів, наповненості глядацької зали, відновлення докризового рівня отримання власних доходів тощо.

Зміна порядку використання бюджетних коштів для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, зокрема впровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам не потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету.

Розподіл видатків споживання для надання фінансової підтримки національним театрам здійснюватиметься в межах видатків, передбачених МКІП у законі про Державний бюджет України на відповідний рік за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

Згідно із проведеними фінансово-економічними розрахунками результатів застосування формули розподілу видатків на підставі показників 2019 року розраховано обсяги фінансової підтримки на видатки споживання на 2020 рік.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (без змін) МКІП за КПКВК 3801110 «Фінансова підтримка національних театрів» передбачено видатки споживання в сумі 1 265 225,9 тис.грн., з яких видатки для надання фіксованого обсягу фінансової підтримки складають 785 319,5 тис.грн. (добуток 50% від валового доходу, отриманого на кінець попереднього року, (без капітальних видатків) та фіксованої ставки фінансової підтримки 1,058).

При проведенні цього фінансово-економічного обґрунтування фіксовану ставку фінансової підтримки прирівняно до планового Індексу споживчих цін

(ІСЦ) на 2020 рік (до внесення змін, пов'язаних із карантинними обмеженнями) - 105,8%.

Обсяг фінансової підтримки залежно від показників діяльності (ФПд.с.) складає різницю між загальним обсягом видатків споживання, передбачених МКІП на відповідний рік за КПКВК 3801110 «Фінансова підтримка національних театрів», та фіксованого обсягу фінансової підтримки. Так нерозподілений обсяг фінансової підтримки залежно від показників діяльності (ФПд.с.) становить 479 906,4 тис.грн. (1 265 225,9 - 785 319,5 тис.грн.).

Обсяг фінансової підтримки залежно від показників діяльності (ФПд.с.) в сумі 479 906,4 тис.грн. розподілено за формулою між 7 національними театрами, що належать до сфери управління МКІП, шляхом визначення добутку частки результативності діяльності кожного театру (співвідношення комплексного показника діяльності кожного театру до суми комплексних показників діяльності театрів) та нерозподіленого обсягу фінансової підтримки залежно від показників діяльності.

За результатами проведених розрахунків обсяг фінансової підтримки на видатки споживання у порівнянні із плановим обсягом фінансової підтримки станом на 01.01.2020 (без змін) зростає на 12,6 % для ДП "Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки" (на 17 618,2 тис.грн.), зростає на 10,7 % для Одеського національного академічного театру опери та балету (на 21 607,9 тис.грн.), зростає на 2 % для ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка" (на 2 934,2 тис.грн.), зростає на 11 % для ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької" (на 8 996,2 тис.грн.), зростає на 1,5 % для Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької (на 2 598,2 тис.грн.), зменшиться на 20-21 % для ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім.М.В.Лисенка" (на 16 659,3 тис.грн.), зменшиться на 10,9 % для ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка" (на 37 095,5 тис.грн.)

Крім того, у зв'язку із встановленням граничного обсягу видатків на оплату праці з нарахуваннями – 80% загального обсягу фінансової підтримки на видатки споживання у ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка" та ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім.М.В.Лисенка" буде утворений дефіцит коштів на оплату праці з нарахуваннями (28 246,6 тис.грн. та 19 881,3 тис.грн. відповідно).

Таблиця 10. Порівняння варіанту розрахунку обсягів фінансової підтримки на 2020 рік за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» із застосуванням формули розподілу бюджетних коштів з існуючими умовами

Заклад культури	Показники, розраховані шляхом застосування формули						Загальний обсяг бюджетних асигнувань, передбачених державним бюджетом на 2020 рік (затверджені показники на 01.01.2020, без внесення змін), тис.грн.				Плановий обсяг власних доходів на 2020 рік (на 01.01.2020 без змін), тис.грн.	Порівняльний аналіз	
	Видатки споживання			Видатки розвитку, передбачені державним бюджетом, тис.грн.	Загальний обсяг бюджетних коштів на рік, тис.грн.	Зміна обсягу фінансової підтримки на видатки споживання			Відносна, %				
	Обсяг фінансової підтримки (ФПФ.с.і), тис.грн.	Розрахунковий обсяг фінансової підтримки залежно від показників діяльності (ФП д.с.і) на 2020 рік, тис.грн.	Загальна сума фінансової підтримки на видатки споживання, тис.грн.										
										Видатки розвитку		Видатки споживання	Всього
ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка"	208 610,6	93 419,9	302 030,5	60 000,0	362 030,5	339 126,0	337 871,0	60 000,0	399 126,0	68 000,0	-37 095,5	-10,94%	
ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка"	90 033,5	56 581,5	146 615,0	0,0	146 615,0	143 680,8	142 425,8	0,0	143 680,8	30 000,0	2 934,2	2,04%	
ДП "Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки"	87 928,7	69 695,5	157 624,2	0,0	157 624,2	140 006,0	138 695,0	0,0	140 006,0	34 833,0	17 618,2	12,58%	
ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької"	49 130,7	41 323,4	90 454,0	0,0	90 454,0	81 457,8	80 502,8	0,0	81 457,8	16 000,0	8 996,2	11,04%	
Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької	113 956,2	57 354,0	171 310,2	0,0	171 310,2	168 712,0	167 400,0	0,0	168 712,0	60 000,0	2 598,2	1,54%	
Одеський національний академічний театр опери та балету	126 288,2	96 909,3	223 197,5	0,0	223 197,5	201 589,6	200 334,6	0,0	201 589,6	48 951,0	21 607,9	10,72%	
ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка"	109 371,6	64 622,8	173 994,4	60 000,0	233 994,4	190 653,8	188 818,8	60 000,0	250 653,8	29 742,0	-16 659,3	-8,74%	
Всього	785 319,5	479 906,4	1 265 225,9	120 000,0	1 385 225,9	1 265 225,9	1 256 048,0	120 000,0	1 385 225,9	287 526,0			

1.5. Ризики реалізації варіанта

Ризик	Шляхи запобігання/мінімізації ризику
Дефіцит коштів для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, може призвести до утворення заборгованості з оплати товарів, робіт, послуг. У разі низьких результативних показників діяльності, театр може отримати низький обсяг фінансової підтримки на видатки споживання в залежності від результативних показників, у зв'язку з чим існує ризик утворення заборгованості (у т.ч. за укладеними договорами).	1. Переглянути Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1271, в частині оновлення переліку платних послуг з метою отримання більшого обсягу власних доходів від надання платних послуг; 2. Рекомендувати театрам посилити здійснення заходів з реалізації маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту шляхом продажу квитків зі знижками, сертифікатів на відвідування вистав, зростання рекламних заходів тощо; 3. Рекомендувати театрам вжити заходів з пошуку додаткових джерел фінансування.
Погіршення якості надання публічних послуг у зв'язку із можливим недоотриманням бюджетних коштів, власних доходів та як результат накопичення боргів.	
Дефіцит коштів для покриття поточних витрат, у тому числі на оплату праці, може призвести до звільнення працівників, скорочення штату театрів, зменшення розміру заробітної плати або переведення працівників на неповний робочий день.	1. Рекомендувати театрам вжити заходів в частині оптимізації штату працівників; 2. Розглянути можливість перегляду системи оплати праці працівників національних театрів, зокрема в частині оплати праці за контрактами в залежності від залучення до проведення та публічного показу вистав (концертів); 3. Збільшити граничний відсоток фінансової допомоги на видатки споживання для здійснення видатків на оплату праці з нарахуваннями.
У разі настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) обсяг фінансової підтримки на видатки споживання залежно від показників діяльності буде низьким, що може призвести до значного недоотримання як власних доходів, так і бюджетних коштів.	1. Не запроваджувати формулу розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКПІ; 2. Передбачити у формулі розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКПІ, як виключення механізм розподілу коштів під час настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили).

Ризик	Шляхи запобігання/мінімізації ризику
Набір критеріїв оцінки результатів діяльності театрів, що планується застосовувати при розподілі бюджетних коштів, може бути визначений та зважений методологічно невірно або з похибками.	1. Переглянути розроблену методологію визначення набору критеріїв оцінки результатів діяльності театрів з метою її вдосконалення; 2. Провести оцінку та аналіз можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.

1.6. Заходи, відповідальні виконавці та строки їх реалізації

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
1. Проведення оцінки та аналізу можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.	МКІП Держмистецтв Мінфін	грудень 2023 року	Підготовлено звіт за результатами проведеної оцінки та аналізу з пропозиціями щодо застосування формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП
2. Реалізація пілотного проекту запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.	МКІП Держмистецтв Мінфін	грудень 2024 року	Розроблено та прийнято постанову Кабінету Міністрів України щодо затвердження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів
3. Перегляд статистичної форми № 9-нк (річна) «Звіт про діяльність театру за 20__ рік», затвердженої	МКІП Держмистецтв	грудень 2021 року	Розроблено та затверджено наказ МКІП щодо затвердження форми

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
наказом Держстату від 23.10.2013 № 318 «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 9-нк (річна) «Звіт про діяльність театру за 20__ рік», з метою її актуалізації та оновлення.	обласні та Київська міська держадміністрації, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування (за згодою)		звітності № 9-нк (річна) та Інструкції щодо її заповнення
4. Оновлення переліку платних послуг, які можуть надаватися державними та комунальними закладами культури.	МКІП Держмистецтв Мінекономіки обласні та Київська міська держадміністрації, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування (за згодою)	травень 2022 року	Розроблено та внесено на розгляд Кабінету Міністрів України проект постанови щодо внесення змін до переліку платних послуг, які можуть надаватися державними та комунальними закладами культури
5. Удосконалення умов здійснення меценатської діяльності у сфері культури	МКІП Мінфін обласні та Київська міська держадміністрації, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування (за згодою)	грудень 2022 року	Розроблено та зареєстровано у встановленому порядку законопроекти «Про меценатство у сфері культури», «Про внесення змін до Податкового кодексу України для стимулювання меценатської діяльності у сфері культури»
6. Проведення комунікаційних заходів щодо можливості залучення додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством, посилення здійснення заходів з реалізації маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту.	МКІП Держмистецтв Національні театри, що належать до сфери управління МКІП	грудень 2023 року	Проведено наради, семінари, засідання за круглим столом, підготовлено та надіслано національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, інформаційно-роз'яснювальні листи.

2. Опис варіанта 2

2.1. Назва варіанта: «Удосконалення порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» та актуалізація нормативно-правових актів».

2.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта

Варіант передбачає внесення змін до порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за деякими програмами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2011 року № 247 (далі – Порядок № 247), в частині скасування норми, якою передбачається зменшення обсягу фінансової підтримки у разі отримання за результатами звітного року чистого прибутку на суму такого чистого прибутку. Також пропонується у Порядку № 247 уточнити напрями використання бюджетних коштів.

Такі зміни сприятимуть приведенню Порядку № 247 у відповідність до статті 26 Закону України «Про культуру», а також вжиттю заходів національними театрами щодо одержання додаткового обсягу коштів від надання платних послуг, добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством.

Варіант не передбачає зміну механізму використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів», визначеного Порядком № 247.

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетних програм є МКІП. Одержувачами бюджетних коштів є, зокрема, національні театри.

Так з метою реалізації варіанту напрямами використання бюджетних коштів за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» є:

забезпечення здійснення статутної діяльності незалежно від організаційно-правової форми;

зміцнення матеріально-технічної бази;

створення умов для безперешкодного доступу до них осіб з інвалідністю з ураженням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення, зокрема всередині приміщень;

створення нових вистав, сценічне відтворення драматичних і музичних творів вітчизняних та іноземних авторів, показ вистав;

забезпечення здійснення гастрольної діяльності, проведення та прийняття участь у фестивалях, культурно-мистецьких заходах;

придбання творів драматичного мистецтва для поповнення репертуарів драматичних театрів, придбання творів музичного мистецтва для поповнення репертуарів музичних театрів, придбання нематеріальних активів.

До таких напрямів спрямування належать видатки на:

оплату праці і нарахування на заробітну плату, оплату комунальних послуг та енергоносіїв;

оплату послуг, видатки на відрядження (оплата проїзду, добових, вартості проживання), витрати на оплату проїзду, добових, вартості проживання, плату за оренду приміщення для проведення заходу, транспортні послуги, поліграфічні послуги, інформаційно-рекламні послуги;

витрати на виготовлення костюмів, декорацій, бутафорії, взуття та інших предметів, необхідних для створення вистав та номерів (програм), видатки, безпосередньо пов'язані з проведенням культурно-мистецьких заходів;

придбання обладнання і предметів довгострокового користування, у тому числі музичних інструментів, сценічного обладнання, сценічно-постановочних засобів (декорації, меблі й реквізит, бутафорія, театральні й національні костюми, головні убори, білизна, взуття, перуки) відповідно до законодавства;

проведення робіт з капітального ремонту, технічного переоснащення, модернізації, реконструкції та реставрації будівель, приміщень, споруд та прилеглих до будівель територій, обладнання та іншого державного майна, у тому числі виготовлення проектно-кошторисної, науково-проектної документації, придбання будівельних матеріалів та виконання супровідних робіт, які відповідно до державних будівельних норм є складовою частиною загальної вартості зазначених робіт;

придбання нематеріальних активів, зокрема авторські та суміжні права, виплата роялті, інші нематеріальні активи.

Крім того, з метою зростання рівня ефективності реалізації державної політики у зазначеній сфері, забезпечення національними театрами ефективного здійснення статутної діяльності варіантом пропонується:

1. Розробити нормативно-правові акти в частині забезпечення здійснення меценатської діяльності (Закон України «Про меценатство у сфері культури»), а також встановлення податкових пільг для стимулювання меценатської діяльності;

2. Розробити та затвердити наказ МКІП щодо затвердження форми звітності № 9-нк (річна) та Інструкції щодо її заповнення;

3. Переглянути Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1271, в частині оновлення переліку платних послуг;

4. Визнати таким, що втратив чинність, спільний наказ Міністерства культури України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 01 грудня 2015 р. № 1004/1113/1556 «Про затвердження Порядку визначення вартості та надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2015 р. № 1590/28035, та розробити новий наказ МКІП «Про затвердження Порядку надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності»;

5. Рекомендувати театрам посилити здійснення заходів чи оновлення/розроблення маркетингової стратегії, спрямованої на промоцію та просування театрального продукту, зокрема, розробити/переглянути рекламну

політику, політику продажу квитків (канали продажу, знижки, сертифікати на відвідування тощо), сервіс тощо;

6. Рекомендувати театрам вжити заходів з пошуку додаткових джерел фінансування: благодійна, спонсорська допомога, кошти меценатів, залучення інвестицій, у тому числі в рамках реалізації проектів державно-приватного партнерства, інвестиційних проектів, проектів міжнародної технічної допомоги, залучення грантів, а також реалізації спільних культурно-мистецьких проектів (створення ко-продукції).

Крім того, варіант передбачає проведення у 2021-2023 роках оцінки та аналізу можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.

Додатково при формуванні переліку критеріїв обсягу визначення фінансової підтримки згідно формули необхідно врахувати показники залишків коштів, що розміщені на рахунках в банках, показники ефективності продажів, рівня ефективності завантаженості працівників, трудоемності тощо.

За результатами вказаного дослідження МКІП буде прийматися рішення щодо можливості удосконалення формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її застосування.

Тобто варіантом пропонується застосувати перехідний період досягнення цілі огляду витрат, зокрема, окрім забезпечення здійснення актуалізації нормативно-правових актів у 2021-2022 роках, одночасно буде проводитись оцінка та аналіз можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.

2.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта на сферу

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
Отримувачі/користувачі публічних послуг	Позитивний вплив. Запропонований варіант внесення змін до порядку використання бюджетних коштів та актуалізації нормативно-правових актів може сприяти створенню нового якісного та затребуваного театрального продукту, що забезпечуватиме потреби та інтереси отримувачів/користувачів публічних послуг. Зокрема скасування норми, якою передбачається зменшення обсягу фінансової підтримки у разі отримання за результатами звітного року чистого прибутку на суму такого чистого прибутку, а також приведення положення у відповідність до статті 26 Закону України «Про культуру», може сприяти вжиттю національними театрами заходів з пошуку додаткових джерел фінансування, здійснення

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
	ефективної маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту, зростання доступності культурних послуг.
Надавачі публічних послуг	Позитивний вплив. Реалізація варіанту сприятиме вжиттю національними театрами заходів з пошуку додаткових джерел фінансування, здійснення ефективної маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту, створення нового затребуваного культурного продукту, оновлення репертуару театрів, надання нових платних послуг, що у результаті підвищить рівень забезпечення потреб, задоволення інтересів отримувачів/користувачів публічних послуг. Фактично відсутній зв'язок між витраченими коштами та отриманим результатом.
Гендерна рівність	Нейтральний вплив. Запропонований варіант внесення змін до порядку використання бюджетних коштів, підходу до розрахунку обсягів фінансової підтримки та актуалізації нормативно-правових актів не враховує показники гендерної рівності та інклюзії. При формуванні бюджетних запитів, паспортів бюджетних програм планується враховувати гендерні показники, але оскільки від таких результативних показників не залежить фінансова підтримка з державного бюджету, надання публічних послуг буде здійснюватися без урахування потреб та інтересів як чоловіків, так і жінок.
Інфраструктура надання послуг	Нейтральний вплив. Запропонований варіант внесення змін до порядку використання бюджетних коштів, підходу до розрахунку обсягів фінансової підтримки та актуалізації нормативно-правових актів фактично не матиме впливу на забезпечення доступу до інфраструктури надання послуг. Водночас у перспективі може мати позитивний вплив, зокрема, створення нового затребуваного культурного продукту, оновлення репертуару театрів, надання нових платних послуг, забезпечення підвищення рівня доступу до театрального продукту за рахунок здійснення капітальних вкладень власних коштів.
Екологія	Нейтральний вплив. Оновлення порядку використання бюджетних коштів та актуалізація нормативно-правових актів не матиме впливу на екологію.
Держава (МКПІ як головний розпорядник бюджетних коштів)	Позитивний вплив. Реалізація варіанту сприятиме ефективному використанню бюджетних коштів в частині фінансової підтримки національних театрів. За результатами проведення оцінки

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
	та аналізу можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів буде прийматися рішення щодо вдосконалення розподілу на використання бюджетних коштів театрами з урахуванням конкретних критеріїв результатів діяльності.

2.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта

Реалізація варіанту удосконалення порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» та актуалізація нормативно-правових актів не потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету.

Згідно з формами № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за 2019 рік чистий фінансовий результат всіх національних театрів, що належать до сфери управління МКІП, дорівнює нулю, а отже обсяг фінансової підтримки не коригувався на розмір отриманого чистого прибутку за результатами звітного року.

При цьому у разі прийняття рішення щодо доцільності впровадження та реалізації формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, реалізація такого варіанту буде здійснюватиметься в межах видатків, передбачених МКІП у законі про Державний бюджет України на відповідний рік за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

2.5. Ризики реалізації варіанта

Ризик	Шляхи запобігання/мінімізації ризику
Дефіцит коштів для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, може призвести до утворення заборгованості з оплати товарів, робіт, послуг.	1. Переглянути Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1271, в частині оновлення переліку платних послуг; 2. Рекомендувати театрам:
Зниження якості та ефективності надання публічних послуг, зниження рівня забезпечення потреб та інтересів отримувачів / користувачів публічних послуг.	посилити здійснення заходів з оновлення/розроблення маркетингової стратегії, спрямованої на промоцію та просування театрального продукту, зокрема, розробити/переглянути рекламну політику, політику продажу квитків (канали продажу, знижки, сертифікати на відвідування тощо), сервіс тощо; запровадити систему обліку витрат, пов'язаних із наданнями платних публічних послуг, у розрізі

Ризик	Шляхи запобігання/мінімізації ризику
Дефіцит власних доходів для здійснення видатків на зміцнення матеріально-технічної бази, модернізації інфраструктури надання публічних послуг.	окремо кожної послуги та систему управлінського обліку ефективності надання кожної платної публічної послуги шляхом співвідношення витрат та доходів окремо за кожною послугою; вжити заходів з пошуку додаткових джерел фінансування; 3. Розробити нормативно-правові акти в частині забезпечення здійснення меценатської діяльності (Закон України «Про меценатство у сфері культури»), а також встановлення податкових пільг для стимулювання меценатської діяльності; 4. Оновити форму збору адміністративних даних «Звіт про діяльність театру на рік».
У разі настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) існуючий порядок використання бюджетних коштів може призвести до порушення встановлених максимальних розмірів фінансової підтримки.	1. Передбачити у Порядку № 247, положення щодо тимчасового припинення дії вказаного обмеження на період настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили).

2.6. Заходи, відповідальні виконавці та строки їх реалізації

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
1. Внесення змін до порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП	МКІП Мінфін	грудень 2021 року	Розроблено та внесено на розгляд Кабінету Міністрів України проект постанови «Про внесення змін до порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за деякими програмами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2011 року № 247»
2. Перегляд статистичної форми № 9-нк (річна) «Звіт про діяльність театру за 20__ рік», затвердженої наказом Держстату від 23.10.2013 № 318 «Про затвердження форми державного статистичного	МКІП Держмістечтв обласні та Київська міська держадміністрації всеукраїнські асоціації органів місцевого	грудень 2021 року	Розроблено та затверджено наказ МКІП щодо затвердження форми звітності № 9-нк (річна) та Інструкції щодо її заповнення.

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
спостереження № 9-нк (річна) «Звіт про діяльність театру за 20__ рік».	самоврядування (за згодою) органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад (за згодою)		
3. Оновлення переліку платних послуг, які можуть надаватися державними та комунальними закладами культури	МКП Мінекономіки обласні та Київська міська держадміністрації, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування (за згодою)	травень 2022 року	Розроблено та внесено на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт постанови щодо внесення змін до переліку платних послуг, які можуть надаватися державними та комунальними закладами культури
4. Удосконалення умов здійснення меценатської діяльності у сфері культури	МКП Мінфін обласні та Київська міська держадміністрації, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування (за згодою)	грудень 2022 року	Розроблено та зареєстровано у встановленому порядку законопроекти «Про меценатство у сфері культури», «Про внесення змін до Податкового кодексу України для стимулювання меценатської діяльності у сфері культури»
5. Актуалізація порядку надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності	МКП Мінфін Мінекономіки	грудень 2022 року	Розроблено та затверджено наказ Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо визнання таким, що втратив чинність спільний наказ Міністерства культури України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
			01 грудня 2015р. № 1004/1113/1556 «Про затвердження Порядку визначення вартості та надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2015р. № 1590/28035. Розроблено, затверджено та зареєстровано у Міністерстві юстиції України наказ МКІП щодо затвердження Порядку надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності.
6. Удосконалення порядку надання, підтвердження та позбавлення статусу національного закладам культури.	МКІП Держмистецтв обласні та Київська міська держадміністрації, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування (за згодою)	грудень 2022 року	Розроблено та затверджено постанову Кабінету Міністрів України щодо затвердження порядку надання, підтвердження та позбавлення статусу національного закладам культури.
7. Проведення оцінки та аналізу можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її	МКІП Держмистецтв Мінфін	грудень 2023 року	Підготовлено звіт за результатами проведеної оцінки та аналізу з пропозиціями щодо застосування формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам,

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
впливу на результати діяльності театрів.			що належать до сфери управління МКІП
8. Реалізація пілотного проекту запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.	МКІП Держмистецтв Мінфін	грудень 2024 року	Розроблено та прийнято постанову Кабінету Міністрів України щодо затвердження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.
9. Проведення комунікаційних заходів щодо можливості залучення додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством, посилення здійснення заходів з реалізації маркетингової стратегії продажу, просування та промоції театрального продукту тощо.	МКІП Держмистецтв Національні театри, що належать до сфери управління МКІП	грудень 2023 року	Проведено наради, семінари, засідання за круглим столом, підготовлено та надіслано інформаційно-роз'яснювальні листи національним театрам, що належать до сфери управління МКІП

III. Порівняння варіантів

Критерії порівняння	Варіант 1	Варіант 2
Вплив на витрати та надходження бюджету	Реалізація варіанту не потребуватиме додаткових витрат із загального фонду державного бюджету. Реалізація варіанту буде здійснюватися за рахунок та в межах коштів державного бюджету, передбачених МКІП на відповідний рік за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».	Реалізація варіанту не потребуватиме додаткових витрат із загального фонду державного бюджету. Реалізація варіанту буде здійснюватися за рахунок та в межах коштів державного бюджету, передбачених МКІП на відповідний рік за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».
Сильні сторони	1. Забезпечення створення конкурентних умов господарювання театрів, які отримують фінансову підтримку, що впливатиме на зростання рівня ефективності та якості надання публічних послуг; 2. Отримання більшого результату за визначеного обсягу бюджетних коштів; 3. Формула розподілу бюджетних коштів враховує показники гендерної рівності; 4. Зростання ефективності системи управління бюджетними коштами, результативності використання бюджетних коштів, створення зв'язку між витраченими бюджетними коштами та фактично отриманим результатом.	1. Вжиття театрами активних заходів з пошуку додаткових джерел фінансування сприятиме створенню нового якісного та затребуваного театрального продукту, що забезпечуватиме потреби та інтереси отримувачів/ користувачів публічних послуг; 2. Отримання більшого обсягу власних доходів від надання публічних платних послуг, добровільних пожертвувачів фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством.
Слабкі сторони	1. У разі настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) обсяг фінансової підтримки на видатки споживання залежно від показників діяльності буде низьким, що не забезпечуватиме навіть першочергові потреби; 2. Реалізація варіанту може призвести до утворення дефіциту коштів на проведення діяльності, у тому числі здійснення видатків з оплати праці; 3. Набір критеріїв оцінки результатів діяльності театрів, що планується застосовувати при розподілі бюджетних коштів, може бути визначений та зважений	1. Реалізація варіанту не враховує показники гендерної рівності; 2. Фактично відсутній зв'язок між витраченими коштами та отриманим результатом; 3. У разі настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) існуючий порядок використання бюджетних коштів може призвести до перевищення встановлених максимальних розмірів фінансової підтримки.

Критерії порівняння	Варіант 1	Варіант 2
	методологічно невірно або з похибками.	
Ризики	1. Дефіцит коштів для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, може призвести до утворення заборгованості з оплати товарів, робіт, послуг; 2. Погіршення якості надання публічних послуг у зв'язку із можливим недоотриманням бюджетних коштів, власних доходів та як результат накопичення боргів; 3. Дефіцит коштів для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, зокрема на оплату праці, може призвести до звільнення працівників, скорочення штату театрів.	1. Дефіцит коштів для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, може призвести до утворення заборгованості з оплати товарів, робіт, послуг; 2. Дефіцит власних доходів для здійснення видатків на зміцнення матеріально-технічної бази, модернізації інфраструктури надання публічних послуг; 3. Зниження якості та ефективності надання публічних послуг, зниження рівня забезпечення потреб та інтересів отримувачів / користувачів публічних послуг.

Пропозиції робочої групи щодо оптимального варіанта для досягнення цілі огляду

Зважаючи на сформовані висновки та результати проведеного аналізу, пропозиції щодо досягнення цілі огляду витрат, оптимальним варіантом для досягнення цілі огляду витрат визначено варіант № 2 «Удосконалення порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» та актуалізація нормативно-правових актів».

Вказане рішення було схвалене на засіданні робочої групи 12 лютого 2021 року. Рішення прийнято за результатами проведення оцінки та порівняння рівня впливу обох варіантів на подальшу діяльність національних театрів, що належать до сфери управління МКІП, зваження ризиків, що можуть виникнути при реалізації таких варіантів, сильних та слабких сторін кожного варіанту.

Варіантом № 2 пропонується привести у відповідність нормативно-правові акти з питань реалізації державної політики, актуалізувати існуючі та розробити нові нормативно-правові акти, що мають на меті розширення можливостей театрів для надання більшого обсягу платних послуг, залучення додаткового обсягу коштів, у тому числі із позабюджетних джерел, добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних, з інших джерел, не заборонених законодавством.

Крім того, варіантом № 2 передбачається протягом 2021-2022 років провести оцінку та аналіз можливостей запровадження формули розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП, та її впливу на результати діяльності театрів.

V. Окремі позиції членів робочої групи

1. Гайшенець Анастасія

Враховуючи поточний стан театральної галузі та обмеження у роботі театрів, накладені пандемією, впровадження розрахунків за формулою, що наведено у варіанті № 1, в короткостроковій перспективі може мати катастрофічні наслідки для галузі. Тому перевага на боці варіанту № 2.

Втім майже повна відсутність зв'язку між показниками ефективності роботи та розміром фінансової підтримки, одержуваної театрами від держави, не сприяє заохоченню до розвитку та приведення у відповідність рівня надання послуг, до вимог, що законодавчо передбачає статус «національного». Єдиною мотивацією до розвитку театру в даному випадку стає комерційна складова та збільшення чистого прибутку, що може призвести до зниження естетичного рівня вистав, оскільки найкращі, з мистецької точки зору, вистави дуже часто найгірше продаються.

Незаперечною перевагою варіанту № 2 є посилення спроможності театрів до самостійного пошуку та залучення додаткового фінансування, нагодою випробувати сучасний менеджерський підхід у формуванні проектів та бюджетів. Ймовірно, що імплементація варіанту № 2 спонукатиме театри до більш активного використання власного організаційного потенціалу та матеріально-технічної бази.

Втім відмовлятися від застосування варіанту № 1 не варто, оскільки закладена там можливість впливу показників ефективності роботи театрів на формування розміру бюджетної підтримки є потужним інструментом стимулювання до розвитку та росту. Однією з пропозицій є двоетапність імплементації програми за умови, що необхідність застосування двоетапності, де програма починається з варіанту № 2 та передбачає відтермінування впровадження варіанту № 1 на 2 роки, варто фіксувати та акцентувати у відповідному Положенні.

Інформування театрів про неминучий перехід до наступного етапу реформи системи державної підтримки після впровадження варіанту № 2, спонукатиме їх до приведення своєї діяльності у відповідність до вимог часу та нових фінансових умов. Артикулювання двоетапності, як концепції, покладеної в основу програми вимагатиме від театрів мислення у середньостроковій перспективі та надасть можливість підготуватися до змін.

Повна відсутність якісних показників під час оцінки ефективності діяльності театрів є неприйнятною та веде до «спрощення» репертуарних політик в гонитві за вдоволенням смаків аудиторії. Пропоную розробити можливу в наших умовах систему критеріїв оцінки якості. До прикладу, може бути так:

- а) відзначення вистав театральними преміями на українських та міжнародних фестивалях (впровадження нових та підсилення престижу існуючих премій);
- б) кількість публікацій у пресі, відгуків в соціальних мережах;
- в) відповідність діяльності театрів до місії окресленої в законі;

Неодмінним атрибутом статусу «національний» має стати експериментальна складова та відповідно введення **показників розвитку**.

Доступність театрів є первинною умовою, яку театр з відповідним статусом має виконувати для одержання достатньої фінпідтримки з державного бюджету. На даний час забезпечення доступності театрів має бути для:

- людей з різними формами інвалідності (встановлення пандусів, застосування субтитрів);
- мешканців інтернатів (запровадження соціальних програм);
- мам в декреті (облаштування дитячих кімнат та нянею);
- іноземців та нацменшин, що не володіють українською (створення субтитрів англійською мовою).

Також є зауваження щодо "створення умов для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю", як складової критерію доступності, що впливає на загальний рейтинг ефективності діяльності театру. Вимога є досить контраверсійною, оскільки норма адаптації будівель національних театрів (є пам'ятками архітектури) до потреб маломобільних груп населення, натикається на іншу норму, що її унеможливорює. Дане протиріччя потрібно або врегулювати на законодавчому рівні, або відмовитися від даної вимоги як критерія, або створити примітку щодо «конфлікту інтересів» цих норм законів та враховувати дану похибку при підрахунках.

Серед показників, які зазначені на даний момент не враховано вікові показники. Введення даного критерію як показника ефективності, спонукатиме театри до осучаснення репертуару. Критеріями у даному випадку можуть бути:

- а) порівняльна статистика;
- б) кількість дебютів (акторських, режисерських, драматургічних, композиторських абощо);
- в) кількість інноваційних (експериментальних) проєктів.

2. Маркуц Юлія

Загальний обсяг ключових проблем, на вирішення яких потрібно звернути увагу в рамках огляду витрат.

До сфери управління головного розпорядника коштів державного бюджету Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – МКІП), які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, належать **7 національних театрів**: ДП «Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка», Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, Одеський національний академічний театр опери та балету, ДП «Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка», ДП «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка», ДП «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки», ДП «Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької».

Сучасна система функціонування та фінансування мережі національних театрів характеризується рядом проблем:

1. Відсутність зростання кількості глядачів на одну виставу.

Протягом 2018-2019 років кількість відвідувачів театрів залишилась майже незмінною (+0,8% аб 12,9 тис. осіб). Середня завантаженість глядацьких залів за цей же період склала +0,5% (64,6% у 2018 р. та 65,1 % у 2019 р.). Показник відвідуваності національних театрів склав близько 38 осіб на 1 тис. населення.

Таким чином, можна зробити попередній висновок, що театри працюють зі сталою аудиторією, і мало працюють над залученням нових глядачів. Зростання власних надходжень театрів від продажу квитків відбувається не за рахунок розширення аудиторії, а за рахунок збільшення вартості вхідного квитка. Середня вартість вхідного квитка зросла на 33% (у 2018 р. – 128 грн., у 2019 р. – 170 грн). При цьому, індекс споживчих цін (інфляція) сумарно за 2 роки (2018-2019) склав 13,9%. Між тим, зростання доходів виключно за рахунок збільшення вартості квитків понад рівень інфляції має дуже обмежений потенціал, адже в певний момент театри стикнуться граничною вартістю квитка, за якою розпочнеться спад купівельної спроможності аудиторії.

2. Відсутність обліку відвідувачів за гендерною та віковою ознакою.

Національні театри не ведуть облік показників щодо кількості відвідувачів за категоріями статі та віку, необхідних для проведення аналізу того, хто є їх цільовою аудиторією. Відсутність інформації про віковий склад глядачів не дозволяє зрозуміти, чи користуються вистави національних театрів молодією аудиторією, і як змінюється віковий склад аудиторії з часом - стає молодшим чи стає дорослішим.

На фоні того, що відсутня статистика вікового складу театрів, цілком можлива ситуація, що аудиторія старішає. Відтак, це несе ризики того, що без активного залучення молоді

аудиторії з часом аудиторія театрів буде зменшуватись. А відтак, їх залежність від бюджетного фінансування - зростати.

Також, можна зробити припущення, що таким чином театри не справляються з одним зі своїх ключових завдань - культурним вихованням українців, що потребує постійного розширення аудиторії і постійне залучення до вистав молодшої аудиторії. В свою чергу, це вимагає постійної адаптації репертуару театрів до нових культурних тенденцій, використання нових інструментів роботи з аудиторією тощо.

З метою підвищення аналітичної спроможності уряду до коректного формування політики у даній сфері вважаємо доцільним долучити до рекомендацій (1) збирання такої статистичної інформації до завдань театрів і (2) визначити певний цільовий показник по збільшенню кількості молоді серед глядачів театрів (детальніше у рекомендаціях до Формули).

3. Відсутність гнучкості в управлінні національними театрами задля підвищення ефективності роботи театрів.

З 27 театрів різних європейських країн (Норвегія, Швеція, Данія, Франція, Німеччина, Австрія, Іспанія, Італія, Латвія, Нідерланди, Великобританія, Литва, Польща, Чехія, Угорщина, Швейцарія, Бельгія, Фінляндія, Словаччина), 21 театр (або 77,8%) функціонують за системою *stagione* або використовують змішану систему, і лише 6 (або 22,2%) залишаються на репертуарній. Модель *stagione* передбачає зменшення постійного штату працівників оперних театрів, залишаючи технологічно необхідний мінімум і хор з оркестром, натомість залучаючи більшість солістів та постановників на проектній основі.

Такий масовий перехід європейських опер до моделі *stagione* замість традиційного репертуарного театру був викликаний потребою підвищити ефективність використання бюджетних коштів, та посилювати власні джерела надходжень для національних театрів. Хоча для драматичних театрів все ще актуальною є модель репертуарного театру, але мобільність акторів та режисерів всередині мовних кластерів значно зросла за останні десятиліття. А поява великої кількості різноманітних фондів підтримки культурних проектів дала можливість для розвитку більш дрібних організацій незалежного сектору.

В Україні театри державної форми власності не використовують модель *stagione*, всі їх співробітники оформлені в штат. При цьому, 97-99 % коштів бюджетної фінансової підтримки, що надаються національним театрам на здійснення поточних видатків, спрямовуються саме на оплату праці з нарахуваннями, а залишок коштів фінансової підтримки - на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, інші поточні витрати.

На нашу думку, це створює ефект «теплої ванни» для співробітників театрів, тобто відсутність фактичних стимулів до підвищення власного професіоналізму. Та привчає менеджмент театрів, що вони отримують фінансування незалежно від того, чи їхні вистави користуються попитом у глядача.

Таким чином, одним з завдань реформи фінансування театрів мають бути створення стимулів до підвищення управлінської ефективності та складу труп. Наприклад, поступово зменшивши відсоток фінансування штату театрів з державного бюджету до 70-80% покриття загального зарплатного фонду театрів, що змушуватиме керівництво театрів більш ретельно підходити до питання, який склад персоналу, та з якими зарплатами йому потрібен.

4. Відсутність дієвих стимулів для підвищення фінансової незалежності театрів.

Як і будь-які інші державні установи, національні театри мають чітку функцію - забезпечувати культурні, інтелектуальні, естетичні потреби громадян, а також сприяти духовному та культурному розвитку населення. При цьому, як і будь-які інші культурні та розважальні установи, національні театри конкурують за увагу глядачів (та, відповідно, за їх фінансові ресурси).

Таким чином, існує пряма залежність між спроможністю театру виконувати свою ключову функцію - забезпечувати культурні потреби громадян; його управлінською ефективністю окремого театру; та між обсягом власних надходжень, які отримує цей театр у вигляді надходжень від продажу квитків чи наданих послуг. Чим яскравішими та цікавими є вистави, активно - промоційна та маркетингова активність театрів, тим більше квитків / інших послуг

театр може продати, збільшивши власні надходження. Водночас, поточна урядова політика у сфері фінансування театрів дуже в низькій мірі стимулює підвищення фінансової незалежності національних театрів, і має бути переглянута.

Національні театри отримують фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України за бюджетною програмою за КПКВК 1801110 (до 01.01.2020) / 3801110 (з 01.01.2020) «Фінансова підтримка національних театрів». Аналіз наданих даних МКІП з фінансування національних театрів показав, що в середньому, за 2017-2019 роки в структурі валових доходів національних театрів 80,3% - це кошти державного бюджету, частка ж власних доходів складає від 18,1% до 20,9% відповідно (рис). При цьому, частка власних надходжень зростає дуже повільно (менше ніж на 2% в рік), відповідно, з такою швидкістю збільшити самофінансування театрів хоча б до 50% займе близько 20 років.

5. «Зрівняльний» ефект надання бюджетного фінансування театрам.

Детальний аналіз розподілу бюджетного фінансування на підтримку національних театрів демонструє низьку взаємозалежність між ефективністю роботи окремого театру та отриманням ним бюджетного фінансування (табл. 1.). Приміром, в 2019 році ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка" показав найкращий результат роботи завдяки успішній реалізації квитків на вистави, а також активному наданню інших видів платних послуг (7 з наведених 9 у табл. 1). Обсяг власних доходів театру склав 80,4 млн грн. Ця ж установа отримала найбільший обсяг бюджетних коштів – 315,2 млн грн. При цьому, частки бюджетного та власного фінансування у сукупних доходах театру склали, відповідно, 79,7% та 20,3%.

Другим за величиною отриманих бюджетних коштів став Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка - 247,2 млн грн. Але показники роботи даного театру є найгіршими серед мережі національних театрів. З наведеного переліку інших платних послуг театр надав лише 2 на загальну суму 12,6 млн грн. Як наслідок низького рівня власних надходжень, в сумарному обсязі доходів цього театру обсяг державної підтримки склав 90,2% (власних доходів відповідно 9,8%).

В цілому, обсяг бюджетної підтримки на 1 працівника театру найбільший у тих установах, які мають найменше власних надходжень. Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка у 2019 році отримав в середньому 326,5 тис. грн бюджетного фінансування на одного працівника; Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької - 339,1 тис. грн; ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької" - 319,1 тис. грн. Таким чином, найбільше (у розрахунку на одного співробітника) держава фінансує театри, які демонструють найнижчий рівень ефективності. Фактично, мова йде про обернену залежність, коли чим краще працює театр, тим менше бюджетних коштів він отримує.

Таблиця 1. Основні показники діяльності мережі національних театрів, тис. грн

Показник	ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької"	ДП "Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки"	ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка"	Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької	Одеський національний академічний театр опери та балету	Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка	ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка"
Фінансова підтримка з державного бюджету за КПКВК 3801110 (1801110)	75 419,6	129 630,4	132 975,0	156 210,0	186 650,0	179 739,9	313 998,5
Бюджетні кошти за КПКВК 3801170 (1801170)	15 215,2	5 218,5	17 455,9	22 837,5		67 428,6	1 168,0
Обсяг бюджетного фінансування на 1 співробітника театру	319,1	286,9	288,2	339,1	285,4	326,5	296,8
Обсяг бюджетного фінансування на 1 глядацьке місце	106,0	142,7	150,3	164,4	123,9	164,0	241,7
Дохід від проведення театральних вистав (реалізація квитків):	11 630,0	29 923,7	34 964,2	42 066,1	36 472,2	14 367,6	52 900,9
на стаціонарі	11 566,0	29 509,7	33 102,8	40 813,3	32 459,0	14 367,6	52 722,1
на гастролях	64,0	414,0	1 861,4	1 252,8	4 013,2	0,0	178,8
Дохід від проведення фестивалів, бенефісів, естрадних шоу, інших заходів (у т.ч. за кордоном)	1 207,0				2 617,5		
Дохід від розміщення реклами	634,0			120,0			
Дохід від надання послуг з організації та/або проведення театралізованих свят, фестивалів, конкурсів, культурно-масових та наукових заходів, професійних та корпоративних свят, міжнародних симпозіумів, форумів тощо	2 742,0				10 635,0	7 928,2	20 789,2
Дохід від виготовлення та продаж довідкових та інформаційних продуктів, репродукцій, наборів листівок, афіш, плакатів, сувенірних виробів тощо		184,1					764,8
Дохід від проведення фото-, відео- і кінозйомок у приміщеннях та на території закладів культури					292,7		257,0
Дохід від обслуговування екскурсійних груп і окремих відвідувачів на територіях та у приміщеннях театральних видовищних закладів				4 093,4	393,7		417,7
Дохід від надання послуг з оренди транспортних засобів, обладнання, майна, приміщень, малих архітектурних форм і територій, інструментів, що належать закладам культури	573,0	1 141,8	688,9	1 499,5	19,8		282,1
Дохід від прокату музичних інструментів, сценічних костюмів, взуття, театральних реквізиту					2,4		5,6
Інші доходи, в т.ч. платні послуги	669,0	5 336,8	1 567,6	11 429,2	1 646,7	4 716,0	4 933,1
з них благодійна допомога, спонсорські кошти	103,0	3 019,2	0,0	0,0	799,6	183,5	0,0
Разом доходи від надання публічних послуг	17 455,0	36 586,4	37 220,7	59 208,2	52 080,0	27 011,8	80 350,5
Доходи від надання публічних послуг на 1 співробітника театру	61,5	77,8	71,3	112,1	79,6	35,7	75,7
Разом бюджетні кошти	90 634,8	134 848,9	150 430,9	179 047,5	186 650,0	247 168,5	315 166,5
Разом доходи	108 089,8	171 435,3	187 651,6	238 255,7	238 730,0	274 180,3	395 517,0
Частка бюджетних коштів в загальному обсязі доходів, %	83,9	78,7	80,2	75,1	78,2	90,1	79,7

(2) Коментар щодо проекту рішення робочої групи щодо результатів огляду витрат.

З метою підвищення ефективності розподілу бюджетного фінансування на підтримку національних театрів, в рамках проведення огляду витрат, МКІП пропонує два варіанти зміни механізму фінансування національних театрів. Обидва пропонується запровадити з 2024 року з огляду на коронакризу та необхідний для театрів перехідний період.

Один з запропонованих варіантів фінансування національних театрів передбачає внесення змін до порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за деякими програмами, в частині скасування норми, якою передбачається зменшення обсягу фінансової підтримки у разі отримання за результатами звітного року чистого прибутку на суму такого чистого прибутку.

Крім того, даним варіантом пропонується розробити нормативно-правові акти з метою забезпечення здійснення меценатської діяльності (Закон України «Про меценатство у сфері культури»), зокрема - встановити податкові пільги для стимулювання меценатської діяльності.

Ми не підтримуємо даний варіант вирішення проблеми, оскільки він принципово не відрізняється від чинної системи і не дозволить вирішити жодну з виявлених нами проблем.

Також ми не підтримуємо пропозицію щодо запровадження податкових пільг, оскільки це гарантує збільшення надходжень від потенційних меценатів до закладів театрального мистецтва, та водночас створює ризики для надходжень до державного бюджету, порушують принцип рівності платників податків та викривлюють конкуренцію.

Інший варіант фінансування національних театрів пропонує Формулу розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП (далі – Формула).

Дана формула має враховувати обсяг власних ресурсів національних театрів, кількість нових та інших вистав, гендерну та регіональну складові та інші фактори. Обсяг фінансової підтримки пропонується розраховувати на наступний рік по результатах попереднього.

Вагомими показниками, які будуть мати вплив на обсяги фінансування театрів є наступні:

- показник проведення вистав, який враховує кількість проведених нових вистав, в точу числі на гастроліях;
- показник середньої завантаженості глядачевої зали;
- показник рівня прибутковості, який включає в себе обсяг власних доходів театрів від надання інших платних послуг та кошти, залучені у вигляді благодійної допомоги, грантів тощо;
- показник регіональної підтримки (різний для театрів в залежності від місця їх розташування);
- показник гендерної рівності.

Таким чином, дана формула має елементи стимулювання для театрів у нарощуванні власної дохідної бази, залученні нового кола глядачів (зокрема, чоловічої статі), започаткуванні нових вистав, а також розвитку маркетингової діяльності (зокрема, через створення нових театральних сайтів, реалізації театральних квитків через інтернет тощо).

При цьому, найбільш вагомими два показники. Це показник проведення вистав, та показник рівня прибутковості.

За результатами розрахунку запропонованої МКІП формули (табл.2), у разі запровадження такої формули, два національних театри отримають менший обсяг фінансування, ніж за чинною системою. Це – ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка" (-8,74%) та ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка" (-10,94%).

З одного боку, таке зменшення може бути поясненим для обох театрів – перший показує, що театр в Харкові не достатньо ефективно працює над покращенням власного фінансового становища і отримує значно більшу частку бюджетного фінансування (по відношенню до власних надходжень), аніж інші театри. Ситуація з другим театром - протилежна: він найкраще залучає фінансування з приватних джерел, відтак - потребує меншого обсягу бюджетного фінансування.

Однак, з іншого боку, дана формула знову ж таки направлена на «вирівнювання» показників діяльності мережі національних театрів і не стимулює театри у нарощуванні власних доходів, а скоріш – забезпечення певної «середини».

Таблиця 2. Порівняння обсягів фінансової підтримки за чинною системою та розраховані з використанням Формули

Заклад культури	Видатки споживання розраховані шляхом застосування формули, тис.грн.	Видатки споживання передбачених державним бюджетом на 2020 рік, тис.грн.	Зміна обсягу фінансової підтримки на видатки споживання	
			Абсолютна (+,-), тис.грн.	Відносна, %
ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка"	302 030,5	339 126,0	-37 095,5	-10,94%
ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка"	146 615,0	143 680,8	2 934,2	2,04%
ДП "Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки"	157 624,2	140 006,0	17 618,2	12,58%
ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької"	90 454,0	81 457,8	8 996,2	11,04%
Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької	171 310,2	168 712,0	2 598,2	1,54%
Одеський національний академічний театр опери та балету	223 197,5	201 589,6	21 607,9	10,72%
ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка"	173 994,4	190 653,8	-16 659,3	-8,74%
Всього	1 265 225,9	1 265 225,9	-	-

Тому, підтримуючи в цілому інструмент розподілу бюджетного фінансування національних театрів через формулу, вважаємо доцільним доопрацювати її з урахуванням наступного:

1) Запровадити фінансування національних театрів за принципом «гроші ходять за глядачем». Формула пропонує враховувати Індекс проведених вистав (концертів), в т.ч. нових, однак, вважаємо, що кількість проведених вистав та загальної кількості глядачів, що відвідали вистави, не є показником якості роботи театру, оскільки не відображає реальної ситуації з наповнення залів саме за рахунок проданих квитків (оскільки існує практика заповненості залів за рахунок контрамарок, запрошень та інших видів безоплатних квитків). Таким чином, пропонуємо включити в Формулу показники із наповненості глядацьких місць в залах за рахунок саме проданих білетів та стимулювати театри до 100% заповненості залів за рахунок, наприклад, абонементів на відвідування театру протягом місяця/кварталу/року, продажу квитків за день/годину до початку вистави за зниженою вартістю тощо.

2) За інформацією МКІП, національні театри не ведуть облік обсягів витрат за рахунок власних та бюджетних коштів, понесених при наданні окремо кожної публічної послуги, а тому неможливо провести аналіз рівня ефективності використання бюджетних коштів при наданні кожної публічної послуги, а також визначити рівень доцільності та затребуваності кожної. Відповідно, пропонуємо додати до Формули показники, які враховують кількість наданих платних послуг театрами та обсяг зароблених коштів внаслідок їх надання (окрім вистав на стаціонарі) та напрямів їх використання. До того ж отримання фінансової допомоги з державного бюджету з певного періоду має залежати в тому числі і від якості та прозорості звітування театрів про структуру власних надходжень. Це дозволить налагодити прозору систему обліку інших платних послуг наданих театрами, стане стимулом надавати їх більше та нарощувати обсяги власних фінансових ресурсів.

3) Коефіцієнти та індекси, запропоновані у Формулі, мають бути максимально прозорими, простими та зрозумілими. Зокрема, фіксовану ставку фінансової підтримки запропоновано встановлювати на рівні планового індексу споживчих цін, однак не

обгрунтовано причину встановлення $K_{\text{фікс}}$ не менше, ніж 2% ($K_{\text{фікс}} \geq 1,02$). Також, неоднозначними є коефіцієнти регіонального поділу (1,03 – для театрів, розташованих у м. Одеса та м. Львів; 1,05 – для театру, розташованого у м. Харків), враховуючи, що ці міста є обласними центрами і їх заклади належать до одного типу – оперних театрів. Така різниця та непрозорість в коефіцієнтах не є очевидною і порушує принцип неупередженості.

4) У Формулі запропоновано використовувати Показник гендерної рівності, за яким визначається співвідношення кількості працівників театрів за ознакою статі. Однак, вважаємо доцільним стимулювати театри у активному залучення молоді, в тому числі включити до формули кількість молодшої аудиторії, залученої театрами за період. Для цього пропонуємо розробити методику аналізу гендерної складової глядачів театрів та провести статистичне спостереження щодо кількості відвідувачів за ознаками статі та віку і враховувати саме розподіл глядачів за статтю та віковими групами (діти/молодь/дорослі). Це надасть можливість, в першу чергу, з'ясувати, хто є основним користувачем театральних послуг, по-друге, в разі необхідності скоректувати репертуар театрів з орієнтуванням на залучення неохоплених вікових/статевих груп, і надалі дозволить розширювати коло глядачів, та реалізувати ключову роль театрів - культурне виховання молодих українців.

5) Збільшити кількість вистав для осіб з порушення зору та слуху. Формула пропонує Індекс проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху, зору (1,2 для театрів, у яких наявні у репертуарі вистави та було проведено 1 виставу або більше, ніж 1 виставу, адаптовану для осіб з порушеннями слуху, зору за попередній рік). Вважаємо за потрібне збільшити кількість таких вистав до 4х на календарний рік (по одній в квартал) аби забезпечити потребу більшої кількості осіб з обмеженими фізичними можливостями та розширити коло глядачів.

6) Виокремити в Формулі окремий показник проведених вистав (концертів) на гастрольях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном (а не у вигляді Індексу в складі показника), оскільки є фактори, які впливають на відвідування глядачами гастрольних турів – новизна, унікальність, неповторюваність. Даний показник має враховувати кількість вистав на гастрольях на 1 актора та коштів, які заробив 1 актор за рік на гастрольях. А також, вважаємо важливим враховувати кількість вистав проведених на стаціонарі під час гастролів час іншою (другою) акторською трупкою аби стимулювати непростоявання. Показник залучення глядачів конкретного драматичного та/або оперного театру має враховувати завантаження глядачевих залів з гастролей оскільки показник залучення глядачів в залі на стаціонарі не буде релевантним для цих видів вистав.

7) Стимулювати маркетингові активності, спрямовані на розширення аудиторії театрів, зокрема соціальні маркетингові інструменти для залучення молодих глядачів до відвідування театрів, зокрема в частині соціальних мереж, та додати відповідний коефіцієнт у Формулу.

8) Формула має враховувати не лише кількісні, але і якісні показники діяльності театрів, наприклад професіональних здобутків театрів відмічених преміями, нагородами, схвальними відгуками глядачів у соціальних мережах, тощо.

Підсумовуючи, пропонуємо в якості перехідного періоду 2021-2022 роки з використанням варіанту 2, а з 2023 року – запровадження удосконаленої Формули з урахуванням наданих вище коригувань до неї (варіант 1).

3. Григоренко Галина

Враховуючи основну мету проведення огляду витрат, а саме – підвищення ефективності та результативності використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансову підтримку національних театрів, хочу викласти міркування з приводу того, яким чином ми плануємо вимірювати ефективність та результативність.

З боку платників податків підвищення ефективності витрат з держбюджету буде означати збільшення кількості благ або якості послуг, що надає театр, при тому ж обсязі фінансування; або ж зменшення фінансування з державного бюджету при збереженні кількості благ і якості послуг, вироблених і наданих театром.

З точки зору соціальної ефективності театр має залучати якнайширші верстви населення, враховуючи також і обмежені в своїх можливостях його верстви. Збільшення та диверсифікація аудиторії при тих же обсягах фінансування буде означати підвищення ефективності.

Тобто, вимірювання кількості (спектаклів, нових постановок, залучених глядачів, тощо) і якості благ і послуг театру (оцінка якості може відбуватись через визнання з боку колег – премії, призи на фестивалях, тощо, або ж через якісну оцінку з боку фахових критиків) допоможе скерувати кошти з держбюджету на більш ефективні в своїй діяльності театри. Отже, використання кількісних та якісних критеріїв для розподілу видатків між театрами є обов'язковим для підвищення ефективності витрат з державного бюджету на фінансову підтримку національних театрів. Тому, на мою думку, запровадження формули є обов'язковим для досягнення мети проведення огляду витрат.

З іншого боку, цілком погоджуюсь з колегами в тому, що обмеження, які наклала пандемія на діяльність театрів та стиль їх відвідування глядачами, є настільки суттєвими, що повністю викривлюють реальну фінансову і художню ситуацію театрів. Тому запровадження формули розподілу видатків у найближчій перспективі не сприятиме підвищенню ефективності просто через неможливість швидких адаптацій театрів.

Вважаю доцільним запровадити етапність введення формули розподілу видатків для здійснення фінансової підтримки національних театрів, а саме:

протягом 2021 року:

– підготовка нормативно-правової бази для стимуляції фінансування національних театрів з позабюджетних джерел (розширення лінійки платних послуг, податкові пільги для меценатської діяльності), з одного боку;

– моделювання фінансової ситуації театрів виходячи з формули розподілу видатків. Додатково потрібно доопрацювати критерії для формули, додавши якісні показники. Моделювання розподілу видатків на 2022 рік дозволить проаналізувати та доопрацювати формулу.

протягом 2022 року:

– затвердження фінальної формули розподілу видатків на базі аналізу та моделювання;

– формування бюджетних запитів на 2023 рік на базі доопрацьованої формули.

4. Оверчук Олександр

Ціль проведення огляду витрат державного бюджету: підвищення ефективності та результативності використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансову підтримку національних театрів.

Фінансування:

Бюджетна програма «Фінансова підтримка національних театрів»

2017 рік (звіт) – 906,9 млн грн;

2018 рік (звіт) – 1055,4 млн грн (+16,4% до попереднього року);

2019 рік (звіт) – 1174,6 млн грн (+11,3% до попереднього року).

Ключова проблема: відсутність стимулів у національних театрах щодо підвищення основних виробничих показників їх діяльності, зокрема отримання більшого обсягу власних доходів.

У 2018 році Рахунковою палатою України проведено аудит ефективності використання коштів за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

За результатами аудиту відзначено, що МКІП не забезпечило економного, продуктивного і результативного використання коштів державного бюджету, що виділялися на фінансову підтримку національних театрів.

Запроваджена МКІП практика надання театрам державної фінансової підтримки у розмірі до 87 відсотків валового доходу є неефективною і не стимулює театри до збільшення власних надходжень.

Фактично відбувається утримання національних театрів.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про театри і театральну справу» держава регулює відносини в галузі театру і театральної справи шляхом формування державної політики у цій сфері, створення фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, наукового, нормативно-правового та іншого забезпечення умов діяльності та розвитку театрів.

Державна політика в галузі театру і театральної справи базується на принципах гуманізму, демократизму, пріоритетності загальнолюдських духовних цінностей, свободи творчості та загальнодоступності театального мистецтва.

97-99 відсотків коштів фінансової підтримки, що надаються національним театрам на здійснення поточних видатків, спрямовуються на оплату праці з нарахуваннями, залишок коштів фінансової підтримки спрямовується на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, інші поточні витрати.

За відсутності ефективних і своєчасних управлінських рішень МКІП щодо формування і реалізації державної політики у галузі театрів і театральної справи та управління об'єктами державної власності, покладені обов'язки щодо збереження державного майна у зазначеній сфері належним чином не виконувалися. Зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів за рахунок коштів фінансової підтримки не відбувалося.

Через відсутність видатків розвитку, ремонтно-реставраційні роботи приміщень театрів не проводились. Існують ризики щодо збереження будівель національних театрів, які здебільшого є пам'ятками історії та архітектури національного і місцевого значення.

Загальний обсяг видатків за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» склав у 2017 році – 906,9 млн грн, у 2018 році – 1 055,4 млн грн, у 2019 році – 1 174,6 млн гривень.

Протягом вказаного періоду національними театрами отримано власних доходів 199,6 млн грн, 262,4 млн грн, 309,9 млн грн., що відповідно становить 18,2 %, 20,1% та 20,9% загальних доходів.

Механізм виділення бюджетних коштів, спрямованих на надання державної фінансової підтримки національним театрам, є недосконалим і неефективним, оскільки її річний обсяг затверджується МКІП і доводиться театрам на початку року, як бюджетним установам, і не залежить від результатів поточної діяльності театрів, так як протягом року її загальний обсяг не коригується.

Крім того необхідно наголосити на те, що при формуванні і затвердженні штатних розписів такі штатні розписи затверджуються із вакантними посадами, які тривалий час залишаються не заповненими. Зазначене призводить до неефективного використання коштів державного бюджету.

Пропозиції

Надання фінансової підтримки національним театрам має відбуватися з урахуванням результативних показників їх діяльності за відповідний рік.

Пропонується запровадити диференційовану фінансову підтримку національних театрів в діапазоні 60 – 87 % від поточних витрат, не забезпечених власними доходами.

Обсяг «базової» фінансової підтримки, що надаватиметься для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, пропонується встановити у розмірі 60 % фактичного обсягу валового доходу, одержаного національними театрами за підсумками року.

Інші 27% фінансової підтримки національним театрам має відбуватися з урахуванням результативних показників їх діяльності за відповідний рік.

Критеріями досягнення таких результативних показників можуть бути показники, зазначені в варіанті 1 цього звіту про огляд витрат державного бюджету, зокрема:

- кількість проведених вистав (концертів) на стаціонарі, гастролях, фестивалях, виїздах, інших культурно-мистецьких заходах;
- кількість проведених нових вистав (концертів);
- кількість поведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху та/або зору;
- середня завантаженість глядацької зали;

○ обсяг власних доходів театрів від провадження основної та додаткової (господарської) діяльності та з інших джерел, не заборонених законодавством;

○ обсяг коштів, залучених у формі благодійної (спонсорської) допомоги, коштів меценатів, інвесторів, грантів, міжнародної технічної допомоги.

З огляду на зазначене, пропонується:

1. Внести відповідні зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКП за деякими програмами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.03.2011 р. № 247.

2. Переглянути результативні показники за бюджетною програмою 3801110 з метою включення до паспорта бюджетної програми тих результативних показників, які забезпечать об'єктивну характеристику затрат, дозволять оцінити ефективність бюджетної програми, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань програми (зокрема кількість проведених культурно-мистецьких заходів на гастролях, фестивалях, виїздах, у тому числі за кордоном тощо).

3. Внести зміни до штатних розписів національних театрів у частині вилучення вакантних посад.

Додаток: на 13 арк. в 1 прим.

Голова робочої групи

Ростислав КАРАНДЄЄВ

(ім'я та прізвище)

Члени робочої групи:

Євген ЛАВРО

(ім'я та прізвище)

Юлія УРСОЛОВА

(ім'я та прізвище)

Оксана ЄВТУШЕВСЬКА

(ім'я та прізвище)

Тетяна ФІЛІПЧЕНКО

(ім'я та прізвище)

Галина ГРИГОРЕНКО

(ім'я та прізвище)

Ірина ЧУЖИНОВА

(ім'я та прізвище)

Олександр ОВЕРЧУК

(ім'я та прізвище)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

З окремою доповіддю, що додається до звіту

Тетяна ШЕСТАК

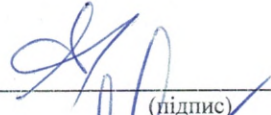
(ім'я та прізвище)

(підпис)

Анастасія ГАЙШЕНЕЦЬ

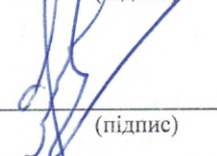
(ім'я та прізвище)

(підпис)

Богдан СТРУТИНСЬКИЙ

(ім'я та прізвище)

(підпис)

Сергій ВАСИЛЬЄВ

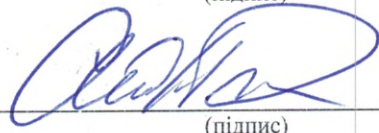
(ім'я та прізвище)

(підпис)

Андрій БІЛОУС

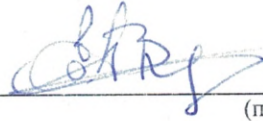
(ім'я та прізвище)

(підпис)

Євген АНГЕЛ

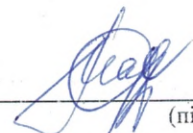
(ім'я та прізвище)

(підпис)

Юлія МАРКУЦ

(ім'я та прізвище)

(підпис)

___ березня 2021 р.

Окрема позиція

Маркуц Ю.І.

до звіту про огляд витрат державного бюджету у сфері культури в частині фінансової підтримки національних театрів

Загальний обсяг ключових проблем, на вирішення яких потрібно звернути увагу в рамках огляду витрат.

До сфери управління головного розпорядника коштів державного бюджету Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – МКІП), які утримуються або яким надається фінансова підтримка з державного бюджету, належать **7 національних театрів**: ДП «Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка», Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, Одеський національний академічний театр опери та балету, ДП «Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка», ДП «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка», ДП «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки», ДП «Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької».

Сучасна система функціонування та фінансування мережі національних театрів характеризується рядом проблем:

1. Відсутність зростання кількості глядачів на одну виставу.

Протягом 2018-2019 років кількість відвідувачів театрів залишилась майже незмінною (+0,8% аб 12,9 тис. осіб). Середня завантаженість глядацьких залів за цей же період склала +0,5% (64,6% у 2018 р. та 65,1 % у 2019 р.). Показник відвідуваності національних театрів склав близько 38 осіб на 1 тис. населення.

Таким чином, можна зробити попередній висновок, що театри працюють зі сталою аудиторією, і мало працюють над залученням нових глядачів. Зростання власних надходжень театрів від продажу квитків відбувається не за рахунок розширення аудиторії, а за рахунок збільшення вартості вхідного квитка. Середня вартість вхідного квитка зросла на 33% (у 2018 р. – 128 грн., у 2019 р. – 170 грн). При цьому, індекс споживчих цін (інфляція) сумарно за 2 роки (2018-2019) склав 13,9%. Між тим, зростання доходів виключно за рахунок збільшення вартості квитків понад рівень інфляції має дуже обмежений потенціал, адже в певний момент театри стикнуться граничною вартістю квитка, за якою розпочнеться спад купівельної спроможності аудиторії.

2. Відсутність обліку відвідувачів за гендерною та віковою ознакою. Національні театри не ведуть облік показників щодо кількості відвідувачів за категоріями статі та віку, необхідних для проведення аналізу того, хто є їх цільовою аудиторією. Відсутність інформації про віковий склад глядачів не дозволяє зрозуміти, чи користуються вистави національних театрів молодією аудиторією, і як змінюється віковий склад аудиторії з часом - стає молодшим чи стає дорослішим

На фоні того, що відсутня статистика вікового складу театрів, цілком можлива ситуація, що аудиторія старішає. Відтак, це несе ризики того, що без активного залучення молоді аудиторії з часом аудиторія театрів буде зменшуватись. А відтак, їх залежність від бюджетного фінансування - зростати.

Також, можна зробити припущення, що таким чином театри не справляються з одним зі своїх ключових завдань - культурним вихованням українців, що потребує постійного розширення аудиторії і постійне залучення до вистав молоді аудиторії. В свою чергу, це вимагає постійної адаптації репертуару театрів до нових культурних тенденцій, використання нових інструментів роботи з аудиторією тощо.

З метою підвищення аналітичної спроможності уряду до коректного формування політики у даній сфері вважаємо доцільним долучити до рекомендацій (1) збирання такої статистичної інформації до завдань театрів і (2) визначити певний цільовий показник по збільшенню кількості молоді серед глядачів театрів (детальніше у рекомендаціях до Формули).

3. Відсутність гнучкості в управлінні національними театрами задля підвищення ефективності роботи театрів.

З 27 театрів різних європейських країн (Норвегія, Швеція, Данія, Франція, Німеччина, Австрія, Іспанія, Італія, Латвія, Нідерланди, Великобританія, Литва, Польща, Чехія, Угорщина, Швейцарія, Бельгія, Фінляндія, Словаччина), 21 театр (або 77,8%) функціонують за системою *stagione* або використовують змішану систему, і лише 6 (або 22,2%) залишаються на репертуарній. Модель *stagione* передбачає зменшення постійного штату працівників оперних театрів, залишаючи технологічно необхідний мінімум і хор з оркестром, натомість залучаючи більшість солістів та постановників на проектній основі.

Такий масовий перехід європейських опер до моделі *stagione* замість традиційного репертуарного театру був викликаний потребою підвищити ефективність використання бюджетних коштів, та посилювати власні джерела надходжень для національних театрів. Хоча для драматичних театрів все ще актуальною є модель репертуарного театру, але мобільність акторів та режисерів всередині мовних кластерів значно зросла за останні десятиліття. А поява великої кількості різноманітних фондів підтримки культурних проектів дала можливість для розвитку більш дрібних організацій незалежного сектору.

В Україні театри державної форми власності не використовують модель *stagione*, всі їх співробітники оформлені в штат. При цьому, 97-99 % коштів бюджетної фінансової підтримки, що надаються національним театрам на здійснення поточних видатків, спрямовуються саме на оплату праці з нарахуваннями, а залишок коштів фінансової підтримки - на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, інші поточні витрати.

На нашу думку, це створює ефект «теплої ванни» для співробітників театрів, тобто відсутність фактичних стимулів до підвищення власного професіоналізму. Та привчає менеджмент театрів, що вони отримують фінансування незалежно від того, чи їхні вистави користуються попитом у глядача.

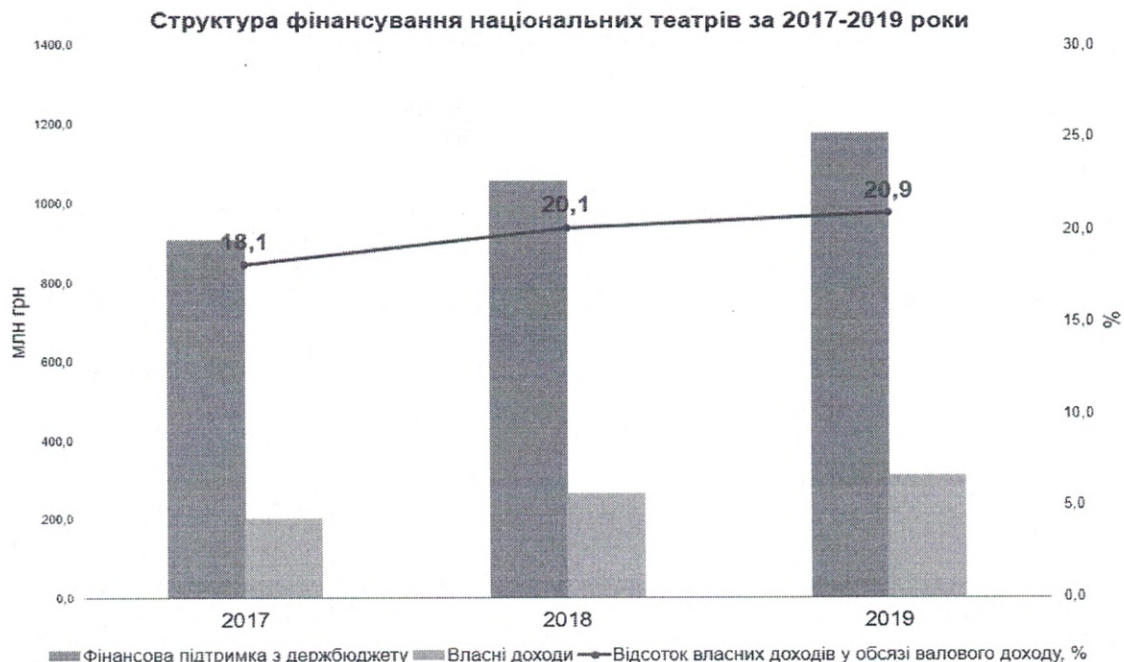
Таким чином, одним з завдань реформи фінансування театрів мають бути створення стимулів до підвищення управлінської ефективності та складу труп. Наприклад, поступово зменшивши відсоток фінансування штату театрів з державного бюджету до 70-80% покриття загального зарплатного фонду театрів, що змушуватиме керівництво театрів більш ретельно підходити до питання, який склад персоналу, та з якими зарплатами йому потрібен.

4. Відсутність дієвих стимулів для підвищення фінансової незалежності театрів.

Як і будь-які інші державні установи, національні театри мають чітку функцію - забезпечувати культурні, інтелектуальні, естетичні потреби громадян, а також сприяти духовному та культурному розвитку населення. При цьому, як і будь-які інші культурні та розважальні установи, національні театри конкурують за увагу глядачів (та, відповідно, за їх фінансові ресурси).

Таким чином, існує пряма залежність між спроможністю театру виконувати свою ключову функцію - забезпечувати культурні потреби громадян; його управлінською ефективністю окремого театру; та між обсягом власних надходжень, які отримує цей театр у вигляді надходжень від продажу квитків чи наданих послуг. Чим яскравішими та цікавими є вистави, активно - промоційна та маркетингова активність театрів, тим більше квитків / інших послуг театр може продати, збільшивши власні надходження. Водночас, поточна урядова політика у сфері фінансування театрів дуже в низькій мірі стимулює підвищення фінансової незалежності національних театрів, і має бути переглянута.

Національні театри отримують фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України за бюджетною програмою за КПКВК 1801110 (до 01.01.2020) / 3801110 (з 01.01.2020) «Фінансова підтримка національних театрів». Аналіз наданих даних МКІП з фінансування національних театрів показав, що в середньому, за 2017-2019 роки в структурі валових доходів національних театрів 80,3% - це кошти державного бюджету, частка ж власних доходів складає від 18,1% до 20,9% відповідно (рис). При цьому, частка власних надходжень зростає дуже повільно (менше ніж на 2% в рік), відповідно, з такою швидкістю збільшити самофінансування театрів хоча б до 50% займе близько 20 років.

5. «Зрівняльний» ефект надання бюджетного фінансування театрам.

Детальний аналіз розподілу бюджетного фінансування на підтримку національних театрів демонструє низьку взаємозалежність між ефективністю роботи окремого театру та отриманням ним бюджетного фінансування (табл. 1.). Приміром, в 2019 році ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка" показав найкращий результат роботи завдяки успішній реалізації квитків на вистави, а також активному наданню інших видів платних послуг (7 з наведених 9 у табл. 1). Обсяг власних доходів театру склав 80,4 млн грн. Ця ж установа отримала найбільший обсяг бюджетних коштів – 315,2 млн грн. При цьому, частки бюджетного та власного фінансування у сукупних доходах театру склали, відповідно, 79,7% та 20,3%.

Другим за величиною отриманих бюджетних коштів став Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка - 247,2 млн грн. Але показники роботи даного театру є найгіршими серед мережі національних театрів. З наведеного переліку інших платних послуг театр надав лише 2 на загальну суму 12,6 млн грн. Як наслідок низького рівня власних надходжень, в сумарному обсязі доходів цього театру обсяг державної підтримки склав 90,2% (власних доходів відповідно 9,8%).

В цілому, обсяг бюджетної підтримки на 1 працівника театру найбільший у тих установах, які мають найменше власних надходжень. Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка у 2019 році отримав в середньому 326,5 тис. грн бюджетного фінансування на одного працівника; Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької - 339,1 тис. грн; ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької" - 319,1 тис. грн. Таким чином, найбільше (у розрахунку на одного співробітника) держава фінансує театри, які демонструють найнижчий рівень ефективності. Фактично, мова йде про обернену залежність, коли чим краще працює театр, тим менше бюджетних коштів він отримує.

Таблиця 1. Основні показники діяльності мережі національних театрів, тис. грн

Показник	ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької"	ДП "Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки"	ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка"	Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької	Одеський національний академічний театр опери та балету	Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка	ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка"
Фінансова підтримка з державного бюджету за КПКВК 3801110 (1801110)	75 419,6	129 630,4	132 975,0	156 210,0	186 650,0	179 739,9	313 998,5
Бюджетні кошти за КПКВК 3801170 (1801170)	15 215,2	5 218,5	17 455,9	22 837,5		67 428,6	1 168,0
Обсяг бюджетного фінансування на 1 співробітника театру	319,1	286,9	288,2	339,1	285,4	326,3	296,8
Обсяг бюджетного фінансування на 1 глядацьке місце	106,0	142,7	150,3	164,4	123,9	164,0	241,7
Дохід від проведення театральних вистав (реалізація квитків):	11 630,0	29 923,7	34 964,2	42 066,1	36 472,2	14 367,6	52 900,9
на стаціонарі	11 566,0	29 509,7	33 102,8	40 813,3	32 459,0	14 367,6	52 722,1
на гастрольях	64,0	414,0	1 861,4	1 252,8	4 013,2	0,0	178,8
Дохід від проведення фестивалів, бенефісів, естрадних шоу, інших заходів (у т.ч. за кордоном)	1 207,0				2 617,5		
Дохід від розміщення реклами	634,0			120,0			
Дохід від надання послуг з організації та/або проведення театралізованих свят, фестивалів, конкурсів, культурно-масових та наукових заходів, професійних та корпоративних свят, міжнародних симпозіумів, форумів тощо	2 742,0				10 635,0	7 928,2	20 789,2
Дохід від виготовлення та продаж довідкових та інформаційних продуктів, репродукцій, наборів листівок, афіш, плакатів, сувенірних виробів тощо		184,1					764,8
Дохід від проведення фото-, відео- і кінозйомок у приміщеннях та на території закладів культури					292,7		257,0
Дохід від обслуговування екскурсійних груп і окремих відвідувачів на територіях та у приміщеннях театральновидовищних закладів				4 093,4	393,7		417,7
Дохід від надання послуг з оренди транспортних засобів, обладнання, майна, приміщень, малих архітектурних форм і територій, інструментів, що належать закладам культури	573,0	1 141,8	688,9	1 499,5	19,8		282,1
Дохід від прокату музичних інструментів, сценічних костюмів, взуття, театального реквізиту					2,4		5,6
Інші доходи, в т.ч. платні послуги	669,0	5 336,8	1 567,6	11 429,2	1 646,7	4 716,0	4 933,1
з них благодійна допомога, спонсорські кошти	103,0	3 019,2	0,0	0,0	799,6	183,5	0,0
Разом доходи від надання публічних послуг	17 455,0	36 586,4	37 220,7	59 208,2	52 080,0	27 011,8	80 350,5
Доходи від надання публічних послуг на 1 співробітника театру	61,5	77,8	71,3	112,1	79,6	35,7	75,7
Разом бюджетні кошти	90 634,8	134 848,9	150 430,9	179 047,5	186 650,0	247 168,5	315 166,5
Разом доходи	108 089,8	171 435,3	187 651,6	238 255,7	238 730,0	274 180,3	395 517,0
Частка бюджетних коштів в загальному обсязі доходів, %	83,9	78,7	80,2	75,1	78,2	90,1	79,7

(2) Коментар щодо проекту рішення робочої групи щодо результатів огляду**витрат.**

З метою підвищення ефективності розподілу бюджетного фінансування на підтримку національних театрів, в рамках проведення огляду витрат, МКІП пропонує два варіанти зміни механізму фінансування національних театрів. Обидва пропонується запровадити з 2024 року з огляду на коронакризу та необхідний для театрів перехідний період.

Один з запропонованих варіантів фінансування національних театрів передбачає внесення змін до порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за деякими програмами, в частині скасування норми, якою передбачається зменшення обсягу фінансової підтримки у разі отримання за результатами звітного року чистого прибутку на суму такого чистого прибутку.

Крім того, даним варіантом пропонується розробити нормативно-правові акти з метою забезпечення здійснення меценатської діяльності (Закон України «Про меценатство у сфері культури»), зокрема - встановити податкові пільги для стимулювання меценатської діяльності.

Ми не підтримуємо даний варіант вирішення проблеми, оскільки він принципово не відрізняється від чинної системи і не дозволить вирішити жодну з виявлених нами проблем.

Також ми не підтримуємо пропозицію щодо запровадження податкових пільг, оскільки це гарантує збільшення надходжень від потенційних меценатів до закладів театрального мистецтва, та водночас створює ризики для надходжень до державного бюджету, порушують принцип рівності платників податків та викривлюють конкуренцію.

Інший варіант фінансування національних театрів пропонує Формулу розподілу видатків споживання загального фонду державного бюджету для надання фінансової підтримки національним театрам, що належать до сфери управління МКІП (далі – Формула).

Дана формула має враховувати обсяг власних ресурсів національних театрів, кількість нових та інших вистав, гендерну та регіональну складові та інші фактори. Обсяг фінансової підтримки пропонується розраховувати на наступний рік по результатах попереднього.

Вагомими показниками, які будуть мати вплив на обсяги фінансування театрів є наступні:

- показник проведення вистав, який враховує кількість проведених нових вистав, в точу числі на гастроліях;
- показник середньої завантаженості глядачевої зали;
- показник рівня прибутковості, який включає в себе обсяг власних доходів театрів від надання інших платних послуг та кошти, залучені у вигляді благодійної допомоги, грантів тощо;
- показник регіональної підтримки (різний для театрів в залежності від місця їх розташування);
- показник гендерної рівності.

Таким чином, дана формула має елементи стимулювання для театрів у нарощуванні власної дохідної бази, залученні нового кола глядачів (зокрема, чоловічої статі), започаткуванні нових вистав, а також розвитку маркетингової діяльності (зокрема, через створення нових театральних сайтів, реалізації театральних квитків через інтернет тощо).

При цьому, найбільш вагомими два показники. Це показник проведення вистав, та показник рівня прибутковості.

За результатами розрахунку запропонованої МКІП формули (табл.2), у разі запровадження такої формули, два національних театри отримають менший обсяг фінансування, ніж за чинною системою. Це – ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка" (-8,74%) та ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка" (-10,94%).

З одного боку, таке зменшення може бути поясненим для обох театрів – перший показує, що театр в Харкові не достатньо ефективно працює над покращенням власного фінансового становища і отримує значно більшу частку бюджетного фінансування (по відношенню до власних надходжень), аніж інші театри. Ситуація з другим театром - протилежна: він найкраще залучає фінансування з приватних джерел, відтак - потребує меншого обсягу бюджетного фінансування.

Однак, з іншого боку, дана формула знову ж таки направлена на «вирівнювання» показників діяльності мережі національних театрів і не стимулює театри у нарощуванні власних доходів, а скоріш – забезпечення певної «середини».

Таблиця 2. Порівняння обсягів фінансової підтримки за чинною системою та розраховані з використанням Формули

Заклад культури	Видатки споживання розраховані шляхом застосування формули, тис.грн.	Видатки споживання передбачених державним бюджетом на 2020 рік, тис.грн.	Зміна обсягу фінансової підтримки на видатки споживання	
			Абсолютна (+,-), тис.грн.	Відносна, %
ДП "Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка"	302 030,5	339 126,0	-37 095,5	-10,94%
ДП "Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка"	146 615,0	143 680,8	2 934,2	2,04%
ДП "Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки"	157 624,2	140 006,0	17 618,2	12,58%
ДП "Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької"	90 454,0	81 457,8	8 996,2	11,04%
Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької	171 310,2	168 712,0	2 598,2	1,54%
Одеський національний академічний театр опери та балету	223 197,5	201 589,6	21 607,9	10,72%
ДП "Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка"	173 994,4	190 653,8	-16 659,3	-8,74%
Всього	1 265 225,9	1 265 225,9	-	-

Тому, підтримуючи в цілому інструмент розподілу бюджетного фінансування національних театрів через формулу, вважаємо доцільним доопрацювати її з урахуванням наступного:

1) Запровадити фінансування національних театрів за принципом «гроші ходять за глядачем». **Формула пропонує враховувати Індекс проведених вистав (концертів), в т.ч. нових, однак, вважаємо, що кількість проведених вистав та загальної кількості глядачів, що відвідали вистави, не є показником якості роботи театру, оскільки не відображає реальної ситуації з наповнення залів саме за рахунок проданих квитків (оскільки існує практика заповненості залів за рахунок контрамарок, запрошень та інших видів безоплатних квитків).** Таким чином, пропонуємо включити в Формулу показники із наповненості глядацьких місць в залах за рахунок саме проданих білетів та стимулювати театри до 100% заповненості залів за рахунок, наприклад, абонементів на відвідування театру протягом місяця/кварталу/року, продажу квитків за день/годину до початку вистави за зниженою вартістю тощо.

2) За інформацією МКІП, національні театри не ведуть облік обсягів витрат за рахунок власних та бюджетних коштів, понесених при наданні окремо кожної публічної послуги, а тому неможливо провести аналіз рівня ефективності використання бюджетних коштів при наданні кожної публічної послуги, а також визначити рівень доцільності та затребуваності кожної. Відповідно, пропонуємо додати до Формули показники, які враховують кількість наданих платних послуг театрами та обсяг зароблених коштів внаслідок їх надання (окрім вистав на стаціонарі) та напрямів їх використання. До того ж отримання фінансової допомоги з державного бюджету з певного періоду має залежати в тому числі і від якості та прозорості звітування театрів про структуру власних надходжень. Це дозволить налагодити прозору систему обліку інших платних послуг наданих театрами, стане стимулом надавати їх більше та нарощувати обсяги власних фінансових ресурсів.

3) Коефіцієнти та індекси, запропоновані у Формулі, мають бути максимально прозорими, простими та зрозумілими. Зокрема, фіксовану ставку фінансової підтримки запропоновано встановлювати на рівні планового індексу споживчих цін, однак не обґрунтовано причину встановлення $K_{\text{фікс}}$ не менше, ніж 2% ($K_{\text{фікс}} \geq 1,02$). Також, неоднозначними є коефіцієнти регіонального поділу (1,03 – для театрів, розташованих у м.

Одеса та м. Львів; 1,05 – для театру, розташованого у м. Харків), враховуючи, що ці міста є обласними центрами і їх заклади належать до одного типу – оперних театрів. Така різниця та непрозорість в коефіцієнтах не є очевидною і порушує принцип неупередженості.

4) У Формулі запропоновано використовувати Показник гендерної рівності, за яким визначається співвідношення кількості працівників театрів за ознакою статі. Однак, вважаємо доцільним стимулювати театри у активному залучення молоді, в тому числі включити до формули кількість молодшої аудиторії, залученої театрами за період. Для цього пропонуємо розробити методику аналізу гендерної складової глядачів театрів та провести статистичне спостереження щодо кількості відвідувачів за ознаками статі та віку і враховувати саме розподіл глядачів за статтю та віковими групами (діти/молодь/дорослі). Це надасть можливість, в першу чергу, з'ясувати, хто є основним користувачем театральних послуг, по-друге, в разі необхідності скоректувати репертуар театрів з орієнтуванням на залучення неохоплених вікових/статевих груп, і надалі дозволить розширювати коло глядачів, та реалізувати ключову роль театрів - культурне виховання молодих українців.

5) Збільшити кількість вистав для осіб з порушення зору та слуху. Формула пропонує Індекс проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху, зору (1,2 для театрів, у яких наявні у репертуарі вистави та було проведено 1 виставу або більше, ніж 1 виставу, адаптовану для осіб з порушеннями слуху, зору за попередній рік). Вважаємо за потрібне збільшити кількість таких вистав до 4х на календарний рік (по одній в квартал) аби забезпечити потребу більшої кількості осіб з обмеженими фізичними можливостями та розширити коло глядачів.

6) Виокремити в Формулі окремий показник проведених вистав (концертів) на гастрольях, фестивалях, виїздах, культурно-мистецьких заходах в Україні та за кордоном (а не у вигляді Індексу в складі показника), оскільки є фактори, які впливають на відвідування глядачами гастрольних турів – новизна, унікальність, неповторюваність. Даний показник має враховувати кількість вистав на гастрольях на 1 актора та коштів, які заробив 1 актор за рік на гастрольях. А також, вважаємо важливим враховувати кількість вистав проведених на стаціонарі під час гастролів час іншою (другою) акторською трупкою аби стимулювати непростоявання. Показник залучення глядачів конкретного драматичного та/або оперного театру має враховувати завантаження глядачевих залів з гастролей оскільки показник залучення глядачів в залі на стаціонарі не буде релевантним для цих видів вистав.

7) Стимулювати маркетингові активності, спрямовані на розширення аудиторії театрів, зокрема соціальні маркетингові інструменти для залучення молодих глядачів до відвідування театрів, зокрема в частині соціальних мереж, та додати відповідний коефіцієнт у Формулу.

8) Формула має враховувати не лише кількісні, але і якісні показники діяльності театрів, наприклад професіональних здобутків театрів відмічених преміями, нагородами, схвальними відгуками глядачів у соціальних мережах, тощо.

Підсумовуючи, пропонуємо в якості перехідного періоду 2021-2022 роки з використанням варіанту 2, а з 2023 року – запровадження удосконаленої Формули з урахуванням наданих вище коригувань до неї (варіант 1).

Маркуц Юлія

Окрема позиція
до звіту про огляд витрат державного бюджету у сфері культури в частині фінансової
підтримки національних театрів

Враховуючи основну мету проведення огляду витрат, а саме – підвищення ефективності та результативності використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансову підтримку національних театрів, хочу викласти міркування з приводу того, яким чином ми плануємо вимірювати ефективність та результативність.

З боку платників податків підвищення ефективності витрат з держбюджету буде означати збільшення кількості благ або якості послуг, що надає театр, при тому ж обсязі фінансування; або ж зменшення фінансування з державного бюджету при збереженні кількості благ і якості послуг, вироблених і наданих театром.

З точки зору соціальної ефективності театр має залучати якнайширші верстви населення, враховуючи також і обмежені в своїх можливостях його верстви. Збільшення та диверсифікація аудиторії при тих же обсягах фінансування буде означати підвищення ефективності.

Тобто, вимірювання кількості (спектаклів, нових постановок, залучених глядачів, тощо) і якості благ і послуг театру (оцінка якості може відбуватись через визнання з боку колег – премії, призи на фестивалях, тощо, або ж через якісну оцінку з боку фахових критиків) допоможе скерувати кошти з держбюджету на більш ефективні в своїй діяльності театри. Отже, використання кількісних та якісних критеріїв для розподілу видатків між театрами є обов'язковим для підвищення ефективності витрат з державного бюджету на фінансову підтримку національних театрів. Тому, на мою думку, запровадження формули є обов'язковим для досягнення мети проведення огляду витрат.

З іншого боку, цілком погоджуюсь з колегами в тому, що обмеження, які наклала пандемія на діяльність театрів та стиль їх відвідування глядачами, є настільки суттєвими, що повністю викривлюють реальну фінансову і художню ситуацію театрів. Тому запровадження формули розподілу видатків у найближчій перспективі не сприятиме підвищенню ефективності просто через неможливість швидких адаптацій театрів.

Вважаю доцільним запровадити етапність введення формули розподілу видатків для здійснення фінансової підтримки національних театрів, а саме:

протягом 2021 року:

- підготовка нормативно-правової бази для стимуляції фінансування національних театрів з позабюджетних джерел (розширення лінійки платних послуг, податкові пільги для меценатської діяльності), з одного боку;

- моделювання фінансової ситуації театрів виходячи з формули розподілу видатків. Додатково потрібно доопрацювати критерії для формули, додавши якісні показники. Моделювання розподілу видатків на 2022 рік дозволить проаналізувати та доопрацювати формулу.

протягом 2022 року:

- затвердження фінальної формули розподілу видатків на базі аналізу та моделювання;
- формування бюджетних запитів на 2023 рік на базі доопрацьованої формули.

Григоренко Галина

**Окрема позиція
Гайшенець Анастасії**
**до звіту про огляд витрат державного бюджету у сфері культури в частині фінансової
підтримки національних театрів**

Враховуючи поточний стан театральної галузі та обмеження у роботі театрів, накладені пандемією, впровадження розрахунків за формулою, що наведено у варіанті № 1, в короткостроковій перспективі може мати катастрофічні наслідки для галузі. Тому перевага на боці варіанту № 2.

Втім майже повна відсутність зв'язку між показниками ефективності роботи та розміром фінансової підтримки, одержуваної театрами від держави, не сприяє заохоченню до розвитку та приведення у відповідність рівня надання послуг, до вимог, що законодавчо передбачає статус «національного». Єдиною мотивацією до розвитку театру в даному випадку стає комерційна складова та збільшення чистого прибутку, що може призвести до зниження естетичного рівня вистав, оскільки найкращі, з мистецької точки зору, вистави дуже часто найгірше продаються.

Незаперечною перевагою варіанту № 2 є посилення спроможності театрів до самостійного пошуку та залучення додаткового фінансування, нагодою випробувати сучасний менеджерський підхід у формуванні проєктів та бюджетів. Ймовірно, що імплементація варіанту № 2 спонукатиме театри до більш активного використання власного організаційного потенціалу та матеріально-технічної бази.

Втім відмовлятися від застосування варіанту № 1 не варто, оскільки закладена там можливість впливу показників ефективності роботи театрів на формування розміру бюджетної підтримки є потужним інструментом стимулювання до розвитку та росту. Однією з пропозицій є двоетапність імплементації програми за умови, що необхідність застосування двоетапності, де програма починається з варіанту № 2 та передбачає відтермінування впровадження варіанту № 1 на 2 роки, варто фіксувати та акцентувати у відповідному Положенні.

Інформування театрів про неминучий перехід до наступного етапу реформи системи державної підтримки після впровадження варіанту № 2, спонукатиме їх до приведення своєї діяльності у відповідність до вимог часу та нових фінансових умов. Артикулювання двоетапності, як концепції, покладеної в основу програми вимагатиме від театрів мислення у середньостроковій перспективі та надасть можливість підготуватися до змін.

Повна відсутність якісних показників під час оцінки ефективності діяльності театрів є неприйнятною та веде до «спрощення» репертуарних політик в гонитві за вдоволенням смаків аудиторії. Пропоную розробити можливу в наших умовах систему критеріїв оцінки якості. До прикладу, може бути так:

- а) відзначення вистав театральними преміями на українських та міжнародних фестивалях (впровадження нових та підсилення престижу існуючих премій);
- б) кількість публікацій у пресі, відгуків в соціальних мережах;
- в) відповідність діяльності театрів до місії окресленої в законі;

Неодмінним атрибутом статусу «національний» має стати експериментальна складова та відповідно введення **показників розвитку**.

Доступність театрів є первинною умовою, яку театр з відповідним статусом має виконувати для одержання достатньої фінпідтримки з державного бюджету. На даний час забезпечення доступності театрів має бути для:

- людей з різними формами інвалідності (встановлення пандусів, застосування субтитрів);
- мешканців інтернатів (запровадження соціальних програм);
- мам в декреті (облаштування дитячих кімнат та нянею);
- іноземців та нацменшин, що не володіють українською (створення субтитрів англійською мовою).

Також є зауваження щодо “створення умов для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю”, як складової критерію доступності, що впливає на загальний рейтинг ефективності діяльності театру. Вимога є досить контраверсійною, оскільки норма адаптації будівель національних театрів (є пам’ятками архітектури) до потреб маломобільних груп населення, натикається на іншу норму, що її унеможлиблює. Дане протиріччя потрібно або врегулювати на законодавчому рівні, або відмовитися від даної вимоги як критерія, або створити примітку щодо «конфлікту інтересів» цих норм законів та враховувати дану похибку при підрахунках.

Серед показників, які зазначені на даний момент не враховано вікові показники. Введення даного критерію як показника ефективності, спонукатиме театри до осучаснення репертуару. Критеріями у даному випадку можуть бути:

- а) порівняльна статистика;
- б) кількість дебютів (акторських, режисерських, драматургічних, композиторських абощо);
- в) кількість інноваційних (експериментальних) проєктів.

Гайшенець Анастасія

Окрема позиція
до звіту про огляд витрат державного бюджету
у сфері культури в частині фінансової підтримки національних театрів, що
належать до сфери управління Міністерства культури та інформаційної
політики України

Ціль проведення огляду витрат державного бюджету: підвищення ефективності та результативності використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансову підтримку національних театрів.

Фінансування

Бюджетна програма «Фінансова підтримка національних театрів»
2017 рік (звіт) – 906,9 млн грн;
2018 рік (звіт) – 1055,4 млн грн (+16,4% до попереднього року);
2019 рік (звіт) – 1174,6 млн грн (+11,3% до попереднього року).

Ключова проблема: відсутність стимулів у національних театрах щодо підвищення основних виробничих показників їх діяльності, зокрема отримання більшого обсягу власних доходів.

У 2018 році Рахунковою палатою України проведено аудит ефективності використання коштів за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів».

За результатами аудиту відзначено, що МКІП не забезпечило економного, продуктивного і результативного використання коштів державного бюджету, що виділялися на фінансову підтримку національних театрів.

Запроваджена МКІП практика надання театрам державної фінансової підтримки у розмірі до 87 відсотків валового доходу є неефективною і не стимулює театри до збільшення власних надходжень.

Фактично відбувається утримання національних театрів.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про театри і театральну справу» держава регулює відносини в галузі театру і театральної справи шляхом формування державної політики у цій сфері, створення фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, наукового, нормативно-правового та іншого забезпечення умов діяльності та розвитку театрів.

Державна політика в галузі театру і театральної справи базується на принципах гуманізму, демократизму, пріоритетності загальнолюдських духовних цінностей, свободи творчості та загальнодоступності театального мистецтва.

97-99 відсотків коштів фінансової підтримки, що надаються національним театрам на здійснення поточних видатків, спрямовуються на оплату праці з нарахуваннями, залишок коштів фінансової підтримки спрямовується на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, інші поточні витрати.

За відсутності ефективних і своєчасних управлінських рішень МКІП щодо формування і реалізації державної політики у галузі театрів і театральної

справи та управління об'єктами державної власності, покладені обов'язки щодо збереження державного майна у зазначеній сфері належним чином не виконувалися. Зміцнення матеріально-технічної бази національних театрів за рахунок коштів фінансової підтримки не відбувалося.

Через відсутність видатків розвитку, ремонтно-реставраційні роботи приміщень театрів не проводились. Існують ризики щодо збереження будівель національних театрів, які здебільшого є пам'ятками історії та архітектури національного і місцевого значення.

Загальний обсяг видатків за бюджетною програмою «Фінансова підтримка національних театрів» склав у 2017 році – 906,9 млн грн, у 2018 році – 1 055,4 млн грн, у 2019 році – 1 174,6 млн гривень.

Протягом вказаного періоду національними театрами отримано власних доходів 199,6 млн грн, 262,4 млн грн, 309,9 млн грн., що відповідно становить 18,2 %, 20,1% та 20,9% загальних доходів.

Механізм виділення бюджетних коштів, спрямованих на надання державної фінансової підтримки національним театрам, є недосконалим і неефективним, оскільки її річний обсяг затверджується МКІП і доводиться театрам на початку року, як бюджетним установам, і не залежить від результатів поточної діяльності театрів, так як протягом року її загальний обсяг не коригується.

Крім того необхідно наголосити на те, що при формуванні і затвердженні штатних розписів такі штатні розписи затверджуються із вакантними посадами, які тривалий час залишаються не заповненими. Зазначене призводить до неефективного використання коштів державного бюджету.

Пропозиції

Надання фінансової підтримки національним театрам має відбуватися з урахуванням результативних показників їх діяльності за відповідний рік.

Пропонується запровадити диференційовану фінансову підтримку національних театрів в діапазоні 60 – 87 % від поточних витрат, не забезпечених власними доходами.

Обсяг «базової» фінансової підтримки, що надаватиметься для покриття поточних витрат, не забезпечених власними доходами, пропонується встановити у розмірі 60 % фактичного обсягу валового доходу, одержаного національними театрами за підсумками року.

Інші 27% фінансової підтримки національним театрам має відбуватися з урахуванням результативних показників їх діяльності за відповідний рік.

Критеріями досягнення таких результативних показників можуть бути показники, зазначені в варіанті 1 цього звіту про огляд витрат державного бюджету, зокрема:

- кількість проведених вистав (концертів) на стаціонарі, гастролях, фестивалях, виїздах, інших культурно-мистецьких заходах;
- кількість проведених нових вистав (концертів);
- кількість проведених вистав, адаптованих для осіб з порушеннями слуху та/або зору;
- середня завантаженість глядацької зали;

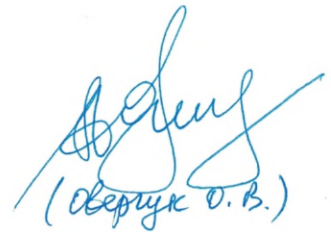
- обсяг власних доходів театрів від провадження основної та додаткової (господарської) діяльності та з інших джерел, не заборонених законодавством;
- обсяг коштів, залучених у формі благодійної (спонсорської) допомоги, коштів меценатів, інвесторів, грантів, міжнародної технічної допомоги.

З огляду на зазначене, пропонується:

1. Внести відповідні зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті МКІП за деякими програмами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.03.2011 р. № 247.

2. Переглянути результативні показники за бюджетною програмою 3801110 з метою включення до паспорта бюджетної програми тих результативних показників, які забезпечать об'єктивну характеристику затрат, дозволять оцінити ефективність бюджетної програми, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань програми (зокрема кількість проведених культурно-мистецьких заходів на гастролях, фестивалях, виїздах, у тому числі за кордоном тощо).

3. Внести зміни до штатних розписів національних театрів у частині вилучення вакантних посад.

(Серук О.В.)